

1.- Índex.

2.- Organització del departament:

2.1.- Components.

2.2.- Dia de la reunió de departament.

2.3.- Càrrecs i/o assignació de tutories de cadascun dels membres del departament.

3.- Programació de l'assignatura.

3.1.- Cultura Clàssica de 3r d'E.S.O.

3.1.1.- Objectius generals.

3.1.2.- Continguts distribuïts temporalment.

3.1.3.- Metodologia.

3.1.4.- Materials i recursos didàctics (incloent-hi, si escau, els llibres de text).

3.1.5.- Procediments i sistemes d'avaluació de l'aprenentatge.

3.1.6.- Criteris d'avaluació.

3.1.7.- Criteris de qualificació.

3.1.8.- Mínims exigibles a cada curs.

3.1.9.- Criteris de promoció (referits als punts 3.1 i 3.2).

3.1.10.- Activitats de recuperació per a l'alumnat amb assignatures pendents i les activitats de reforç previstes.

3.1.11.- Criteris per a l'elaboració de les adaptacions curriculars individuals.

3.1.12.- Concreció de les orientacions per a la inclusió dels temes transversals en l'ensenyament.

3.1.13.- Mesures que serveixen per a concretar l'atenció a la diversitat.

3.1.14.- Activitats complementàries i extraescolars previstes pel departament.

3.2.- Llatí de 4t d'E.S.O.

3.2.1.- Objectius generals.

3.2.2.- Continguts distribuïts temporalment.

3.2.3.- Metodologia.

3.2.4.- Materials i recursos didàctics (incloent-hi, si escau, els llibres de text).

3.2.5.- Procediments i sistemes d'avaluació de l'aprenentatge.

3.2.6.- Criteris d'avaluació.

3.2.7.- Criteris de qualificació.

3.2.8.- Mínims exigibles a cada curs.

3.2.9.- Criteris de promoció (referits als punts 3.1 i 3.2).

3.2.10.- Activitats de recuperació per a l'alumnat amb assignatures pendents i les activitats de reforç previstes.

3.2.11.- Criteris per a l'elaboració de les adaptacions curriculars individuals.

3.2.12.- Concreció de les orientacions per a la inclusió dels temes transversals en l'ensenyament.

3.2.13.- Mesures que serveixen per a concretar l'atenció a la diversitat.

3.2.14.- Activitats complementàries i extraescolars previstes pel departament.

3.3.- Llatí de 1r de batxillerat.

3.3.1.- Objectius generals.

- 3.3.2.- Continguts distribuïts temporalment.
- 3.3.3.- Metodologia.
- 3.3.4.- Materials i recursos didàctics (incloent-hi, si escau, els llibres de text).
- 3.3.5.- Procediments i sistemes d'avaluació de l'aprenentatge.
- 3.3.6.- Criteris d'avaluació.
- 3.3.7.- Criteris de qualificació.
- 3.3.8.- Mínims exigibles a cada curs.
- 3.3.9.- Criteris de promoció (referits als punts 3.1 i 3.2).
- 3.3.10.- Activitats de recuperació per a l'alumnat amb assignatures pendents i les activitats de reforç previstes.
- 3.3.11.- Criteris per a l'elaboració de les adaptacions curriculars individuals.
- 3.3.12.- Concreció de les orientacions per a la inclusió dels temes transversals en l'ensenyament.
- 3.3.13.- Mesures que serveixen per a concretar l'atenció a la diversitat.
- 3.3.14.- Activitats complementàries i extraescolars previstes pel departament.

3.4.- Grec de 1r de batxillerat.

- 3.4.1.- Objectius generals.
- 3.4.2.- Continguts distribuïts temporalment.
- 3.4.3.- Metodologia.
- 3.4.4.- Materials i recursos didàctics (incloent-hi, si escau, els llibres de text).
- 3.4.5.- Procediments i sistemes d'avaluació de l'aprenentatge.
- 3.4.6.- Criteris d'avaluació.
- 3.4.7.- Criteris de qualificació.
- 3.4.8.- Mínims exigibles a cada curs.
- 3.4.9.- Criteris de promoció (referits als punts 3.1 i 3.2).
- 3.4.10.- Activitats de recuperació per a l'alumnat amb assignatures pendents i les activitats de reforç previstes.
- 3.4.11.- Criteris per a l'elaboració de les adaptacions curriculars individuals.
- 3.4.12.- Concreció de les orientacions per a la inclusió dels temes transversals en l'ensenyament.
- 3.4.13.- Mesures que serveixen per a concretar l'atenció a la diversitat.
- 3.4.14.- Activitats complementàries i extraescolars previstes pel departament.

3.5.- Llatí de 2n de batxillerat.

- 3.5.1.- Objectius generals.
- 3.5.2.- Continguts distribuïts temporalment.
- 3.5.3.- Metodologia.
- 3.5.4.- Materials i recursos didàctics (incloent-hi, si escau, els llibres de text).
- 3.5.5.- Procediments i sistemes d'avaluació de l'aprenentatge.
- 3.5.6.- Criteris d'avaluació.
- 3.5.7.- Criteris de qualificació.
- 3.5.8.- Mínims exigibles a cada curs.
- 3.5.9.- Criteris de promoció (referits als punts 3.1 i 3.2).

3.5.10.- Activitats de recuperació per a l'alumnat amb assignatures pendents i les activitats de reforç previstes.

3.5.11.- Criteris per a l'elaboració de les adaptacions curriculars individuals.

3.5.12.- Concreció de les orientacions per a la inclusió dels temes transversals en l'ensenyament.

3.5.13.- Mesures que serveixen per a concretar l'atenció a la diversitat.

3.5.14.- Activitats complementàries i extraescolars previstes pel departament.

3.6.- Grec de 2n de batxillerat.

3.6.1.- Objectius generals.

3.6.2.- Continguts distribuïts temporalment.

3.6.3.- Metodologia.

3.6.4.- Materials i recursos didàctics (incloent-hi, si escau, els llibres de text).

3.6.5.- Procediments i sistemes d'avaluació de l'aprenentatge.

3.6.6.- Criteris d'avaluació.

3.6.7.- Criteris de qualificació.

3.6.8.- Mínims exigibles a cada curs.

3.6.9.- Criteris de promoció (referits als punts 3.1 i 3.2).

3.6.10.- Activitats de recuperació per a l'alumnat amb assignatures pendents i les activitats de reforç previstes.

3.6.11.- Criteris per a l'elaboració de les adaptacions curriculars individuals.

3.6.12.- Concreció de les orientacions per a la inclusió dels temes transversals en l'ensenyament.

3.6.13.- Mesures que serveixen per a concretar l'atenció a la diversitat.

3.6.14.- Activitats complementàries i extraescolars previstes pel departament.

2. ORGANITZACIÓ DEL DEPARTAMENT.

2.1. COMPONENTS.

Els departaments de Llatí i de Grec estan integrats per una sola professora amb destí definitiu al centre, per tant, com a departaments unipersonals han estat suprimits i incorporats en el departament de Filosofia. La professora Francesca Pradas Llobera, del suprimit departament de Llatí, imparteix les classes de les assignatures de modalitat Llatí I, Grec I i Llatí II i Grec II de 1r i 2n del Batxillerat d'Humanitats i Ciències Socials i la troncal Llatí de 4t d'E.S.O. La professora del departament de Filosofia María de los Ángeles Sánchez Riobos imparteix l'assignatura optativa Cultura Clàssica de 3r d'E.S.O.

2.2. DIA DE LA REUNIÓ DE DEPARTAMENT.

La reunió de departament es farà conjuntament amb el departament de Filosofia, els dimarts de 9.50h. a 10.45h.

2.3. CÀRRECS I/O ASSIGNACIÓ DE TUTORIES DE CADASCUN DELS MEMBRES DEL DEPARTAMENT.

Francesca Pradas Llobera es farà càrrec de les tasques següents:

- Programació de les assignatures Cultura Clàssica, Llatí i Grec per a cada curs.
- Revisió de la marxa d'aquestes assignatures al llarg del curs.
- Adquisició, organització i manteniment del material.
- Servei de préstec de llibres de la biblioteca del Departament.
- Recuperació d'alumnes amb el Llatí, el Grec o la Cultura Clàssica pendents.
- Producció de material didàctic complementari (fotocòpies etc...).

3.1. PROGRAMACIÓ DE CULTURA CLÀSSICA: TERCER D'E.S.O.

3.1.1.- OBJECTIUS GENERALS.

L'ensenyament de la cultura clàssica en aquesta etapa tendrà com a objectiu el desenvolupament de les següents capacitats:

1. Introduir-se al món clàssic a partir dels referents actuals.
2. Millorar la formació bàsica a l'àrea lingüística, a fi que es pugui manejar la llengua culta, oral i escrita.
3. Millorar la comprensió i expressió de missatges orals i escrits en català, castellà i d'altres llengües que conegui l'alumnat, tot a partir de la reflexió i del coneixement dels aspectes lingüístics de les llengües clàssiques.
4. Valorar les diferents llengües de l'Estat espanyol i d'Europa com a manifestacions d'una pluralitat cultural i lingüística enriquidora, entenent-la com un dret dels pobles i dels individus i identificant els seus orígens en el món clàssic.
5. Identificar l'herència grecollatina en el camp científic, valorant especialment el coneixement del grec i del llatí com una ajuda per a l'adient maneig de la terminologia.
6. Utilitzar amb facilitat la terminologia científicotècnica d'origen grecollatí.
7. Adquirir criteris d'orientació que permetin la comprensió dels fenòmens culturals, literaris, artístics, polítics, filosòfics, científics, etc. d'arrel grecollatina.
8. Conèixer els elements bàsics de la civilització clàssica analitzant i valorant la seva influència en la configuració de les opcions politicosocials, ideològiques, culturals i d'hàbitus privades de l'actualitat.
9. Desenvolupar la capacitat de raonament i de crítica mitjançant el coneixement de la nostra tradició cultural il·lenca i la comprensió de la incidència directa del món clàssic sobre aquesta.
10. Utilitzar adequadament les fonts de les quals es poden extreure informacions valuoses sobre la nostra tradició clàssica.
11. Reconèixer en les manifestacions artístiques i culturals de tota mena elements heretats del món clàssic, valorant-los com una clau més per a la comprensió i la creació artística.
12. Entendre l'aspecte pràctic dels coneixements adquirits sobre la cultura clàssica i aplicar les possibilitats que aquesta ofereix per produir amb propietat, autonomia i creativitat missatges que utilitzen codis artístics, científics i tècnics, utilitzant, entre altres mitjans, la tecnologia i constatar la vitalitat de les llengües clàssiques per crear noves terminologies.
13. Conèixer el món de la mitologia, les creences, les actituds i els valors bàsics que la nostra tradició cultural ha heretat del món clàssic, especialment la relació del món grecoromà amb les Illes Balears, percebre'ls com a element d'identitat de la nostra comunitat i valorar-los críticament per al desenvolupament integral de l'alumnat com a persones.
14. Conèixer i comprendre la importància que el món clàssic donava a la cura del cos, la salut, la higiene, l'alimentació, l'exercici físic i l'esport, valorant els beneficis que suposen aquests hàbits per a una millora de la qualitat de vida.
15. Descobrir des de la cultura clàssica els mecanismes i valors que regeixen el funcionament de la nostra societat, en especial els relatius als drets i deures dels

ciutadans i ciutadanes, rebutjant discriminacions degudes a raça, sexe, classe social, creença i altres característiques individuals i socials, i elaborar judicis i criteris personals per actuar amb autonomia i iniciativa en la vida activa i adulta.

3.1.2.- CONTINGUTS DISTRIBUÏTS TEMPORALMENT.

PRIMERA AVALUACIÓ.

El llatí i les llengües romàniques.
La llengua grega.
La vida familiar.
La vida social.

SEGONA AVALUACIÓ.

La religió.
Institucions polítiques i societat.
L'exèrcit i la guerra.
L'expansió de Grècia i Roma.

TERCERA AVALUACIÓ.

La ciutat en l'antiguitat.
Jocs i espectacles.
L'art a Grècia i a Roma.
La ciència en l'Antiguitat.

3.1.3.- METODOLOGIA.

Les línies metodològiques fonamentals que pot aplicar el professorat de cultura clàssica, sempre pensant en la consecució dels objectius de la matèria, es basen en els següents principis:

- Facilitar l'aprenentatge autònom. En aquest sentit es proposaran activitats que exigeixin que l'alumnat, a partir d'una sèrie d'exemples, estableixi les seves pròpies conclusions o bé que dugui a terme una recerca de dades a diferents fonts i, després d'un procés d'anàlisi, elabori un informe i estableixi les seves pròpies conclusions.

- Fomentar l'esforç personal. Regularment, es proposaran a l'alumnat tasques que haurà de desenvolupar de manera individual, conscienciant-lo que és l'esforç quotidià allò que els permetrà assolir els objectius de la matèria. Aquestes tasques consistiran no només en la realització d'exercicis (traduccions, qüestions morfosintàctiques o lèxiques, comentaris de text), sinó també en l'aprenentatge de paradigmes sense els quals no és possible avançar. Es donarà també molta

importància al lliurament en el termini convingut de les tasques proposades.

- Anticipar-se a les necessitats educatives de l'alumnat. El professorat no s'ha d'adaptar a l'alumnat per deixar-los on són, sinó per provocar que avancin. És necessari saber el nivell de

l'alumnat, els seus coneixements previs, per tal d'avançar partint del que dominen i ajudar-los a assolir l'objectiu d'ensenyament fixat.

- Motivar utilitzant una metodologia variada. En aquest sentit, a més de les activitats més clàssiques d'anàlisi morfosintàctica i traducció, es pot recórrer a d'altres amb l'ajut de les tecnologies de la informació i comunicació, sense oblidar l'ús de mitjans audiovisuals. Podem usar també premsa, lectura de texts, elaboració d'informes i totes aquelles possibilitats que els nostres mitjans o el tema a desenvolupar ens permetin, incloent-hi el comentari o l'explicació magistral del professorat. També pot resultar d'utilitat l'ús d'agrupaments diversos, segons el tipus d'activitat.

- Motivar per a la participació en les decisions de classe. L'alumnat s'ha de sentir corresponsable del desenvolupament de la classe de cultura clàssica, mitjançant la seva participació en la presa de decisions sobre l'organització de la classe, la distribució del currículum, el tema d'un treball o altres activitats. A més de tenir un efecte motivador, que s'ha d'aprofitar, contribueix al desenvolupament de l'autonomia i iniciativa personal de l'alumnat.

- Motivar mitjançant el desafiament. La realització de tasques de progressiva dificultat o la planificació i participació en projectes d'indagació o investigació, que poden tenir certa complexitat, es pot aprofitar per part del professorat per tal de generar en l'alumnat una sensació de desafiament, un repte, especialment quan es transmet al grup de l'alumnat la idea que es troba immers en un projecte pioner o d'investigació.

- Afavorir un aprenentatge funcional tant de l'estudi de la llengua com el del món clàssic. Aquest aspecte es planteja des de la perspectiva del llegat que ens han deixat els grecs i romans. Reconèixer-lo fa que l'alumnat entengui millor el funcionament de les llengües que utilitza i, per tant, que en faci un ús més precís. A més, facilita la comprensió dels referents històrics, socials i artístics de la societat actual. L'ús dels procediments variats que hem assenyalat també dota l'alumnat de recursos que li poden ser útils en la seva vida acadèmica i professional posterior.

- Individualitzar el procés d'ensenyament, aprenentatge i avaluació. Es poden emprar tècniques de personalització del procés docent establint un diàleg amb l'alumnat sobre la metodologia didàctica, les diverses opcions disponibles i donar certes possibilitats d'elecció al respecte. És necessari també insistir en la necessitat que el professorat usi instruments variats d'avaluació i que tendeixi a l'avaluació integral i sistemàtica, mitjançant l'ús de matrius de valoració, treballs d'investigació, proves variades, etc. I, en qualsevol cas, cal que comentis i animis a participar en les revisions dels instruments d'avaluació, informant l'alumnat de forma personalitzada del resultat dels treballs, tasques, exercicis, etc.

- En general, es procurarà participar en activitats que comporten encontres o experiències amb l'entorn cultural i artístic o que impliquen una anàlisi contrastiva de les llengües objecte d'estudi, especialment les que són oficials a les Illes Balears.

3.1.4.- MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.

Llibre de text: *Cultura Clàssica 3 eso, Sèrie Stella* (en català) dels autors R. Marco Gascó, E. Martínez Cossent, J.L. Pellicer Mor, C. Pont Gallego, publicat per Voramar Santillana Educación S.L.

Texts de suport. Aprofitarem tot el material bibliogràfic del Departament de Llatí: diccionaris de llatí i de grec, de les diferents llengües romàniques, etimològics, llibres de consulta, llibres de lectura per a joves, fragments de texts clàssics en edició bilingüe o en traducció.

Material audiovisual. Completarem les nostres explicacions amb l'exposició de mapes, presentació de diapositives, etc., i amb la projecció de pel·lícules i de documentals de tema clàssic. Elegirem títols que permetin observar clarament l'herència del món grecoromà.

3.1.5.- PROCEDIMENTS I SISTEMES D'AVALUACIÓ DE L'APRENTATGE.

L'avaluació serà sumativa, contínua i integradora. Contínua en tant que està immersa en el procés d'ensenyança/aprenentatge de l'alumne/a, amb la finalitat de detectar les dificultats en el moment en què es produeixen, esbrinar les causes i, en conseqüència, adaptar les activitats d'aprenentatge i determinar les possibles recuperacions a fer. El caràcter integrador de l'avaluació exigeix tenir en compte les capacitats generals establertes per a l'etapa, a través dels objectius de les distintes àrees i matèries.

Els instruments d'avaluació seran els següents:

Controls per escrit de totes les unitats didàctiques.

Correcció de quaderns de treball.

Valoració de l'actitud a classe i de l'interès per participar i col·laborar amb el desenvolupament dels temes.

A final de curs, els alumnes que no hagin obtingut una nota mitjana de les tres avaluacions igual o superior a 5 tendran dret a realitzar un examen global de recuperació en el mes de juny. Si tot i així no superen l'assignatura, hauran de presentar-se a la convocatòria extraordinària de setembre i realitzar un examen escrit de les mateixes característiques de la prova de juny.

3.1.6.- CRITERIS D'AVALUACIÓ.

1. Comprendre l'existència de diversos tipus d'escriptura i la seva funció. Conèixer els alfabetos grec i llatí i ser capaç de llegir paraules en les dues llengües.

Aquest criteri avalua la capacitat de l'alumnat per reconèixer l'origen grecollatí de la seva llengua i de la majoria de les llengües de l'Estat espanyol i Europa, identificant els elements lingüístics comuns que existeixen entre aquestes i valorant el llatí i el grec com a instruments per a l'aprenentatge de les llengües.

2. Saber situar en un mapa els principals indrets i accidents geogràfics del món clàssic.

Aquest criteri pretén comprovar si l'alumnat és capaç de situar geogràfica i històricament la civilització grega i la romana, conèixer els esdeveniments més destacats i les manifestacions culturals més significatives que marcaren la seva història i si és capaç d'inferir i analitzar els elements presents en l'actualitat mitjançant l'ús de diverses fonts i mitjans, com les tecnologies de la informació, entre d'altres.

3. Identificar l'origen grecollatí de paraules d'ús comú i del lèxic científic i tècnic, com també dels topònims balears.

Mitjançant aquest criteri es podrà comprovar si, a través de l'anàlisi de missatges procedents dels mitjans de comunicació de masses o de la publicitat o a través de la lectura i el comentari DC020201-0

de diversos textos de caràcter científicotècnic en català i la seva traducció a distints idiomes, l'alumnat és capaç de reconèixer els formants grecs i llatins en diferents contextos lingüístics i deduir el significat del terme a partir d'aquests.

4. Definir els gèneres literaris grecolatins i les seves conseqüències en la literatura d'avui.

Amb aquest criteri es pretèn valorar si, mitjançant la lectura, anàlisi i interpretació d'obres literàries clàssiques traduïdes o modernes, completes o fragments seleccionats i adequats a l'edat, especialment d'obres de teatre gregues i llatines, mitjançant comentaris de text o respostes a qüestionaris, guies de lectura o projectes per a la representació teatral, l'alumnat és capaç d'avaluar el contingut de l'obra de manera crítica, reconèixer l'estructura de l'obra o fragment, enunciar els elements estructurals més destacats i reconèixer els elements caracteritzadors del gènere al qual pertany l'obra, assenyalant els trets lingüístics que caracteritzen aquest gènere.

5. Diferenciar els trets més rellevants que caracteritzen les civilitzacions grega i romana, identificant-ne els elements originals i valorant aspectes significatius de la seva aportació a la civilització occidental, especialment la seva aportació a les llengües d'Europa.

Amb aquest criteri es tracta de comprovar si, mitjançant la lectura o elaboració de mapes, la lectura de textos clàssics traduïts o moderns, o l'anàlisi de fonts diverses i les tecnologies de la informació i de la comunicació, l'alumnat és capaç de distingir els trets essencials de la Grècia clàssica i de Roma.

6. Conèixer els elements essencials del desenvolupament de la vida quotidiana a Grècia i Roma i de les seves institucions polítiques, confrontant-los amb els corresponents actuals.

Amb aquest criteri es tracta d'avaluar el coneixement dels principals trets de la civilització grecoromana i la nostra pertinença a la unitat del món mediterrani creada per Grècia i Roma, analitzant les particularitats dels sistemes polítics, de la romanització del territori de les Illes Balears i el llegat grec i romà al nostre país.

7. Comparar les característiques de la religiositat antiga amb la del món actual. Establir semblances i divergències entre els mites i herois antics i els actuals. Saber trobar comparances entre mites i rondalles.

Aquest criteri es refereix a la capacitat de l'alumnat d'extrapolar el fet religiós com a component del pensament humà al llarg de la història i d'identificar el pensament mític com un element propi en totes les etapes de la civilització, també en el seu món.

8. Valorar el coneixement científic i tècnic del món grecolatí i la seva influència en l'actualitat.

Amb aquest criteri es pretèn avaluar si, a través de la realització de treballs d'indagació o projectes documentals i d'investigació, l'alumnat és capaç de reconèixer el paper de grecs i

llatins en l'origen o desenvolupament de les ciències de la naturalesa, de les matemàtiques, de l'astronomia, de la geometria, de la medicina i d'algunes ciències aplicades.

9. Utilitzar diverses fonts per tal de localitzar, obtenir i seleccionar informació pertinent d'acord amb una finalitat prèviament establerta.

Amb aquest criteri es pretén valorar la capacitat de l'alumnat per localitzar, seleccionar i organitzar informació pertinent i d'acord amb l'objectiu previst, emprant, amb certa autonomia, els recursos o fonts més adients.

3.1.7.- CRITERIS DE QUALIFICACIÓ.

Tant pel que fa a la metodologia com a l'avaluació, seguirem la normativa donada per l'Administració educativa sobre avaluació a l'ESO.

Controls per escrit de totes les unitats didàctiques: 70% de la qualificació.

Correcció de quaderns de treball: 15% de la qualificació.

Valoració de l'actitud a classe i de l'interès per participar i col·laborar amb el desenvolupament dels temes: 15% de la qualificació.

3.1.8.- MÍNIMS EXIGIBLES A CADA CURS.

Continguts generals

- Comprensió de textos traduïts d'autors grecs i llatins i utilització d'aquests com a font d'informació sobre la seva cultura i realitat.
- Obtenció d'informació a partir de distints tipus de fonts: documents visuals i escrits, restes arqueològiques, imatges i obres d'art.
- Elaboració de fitxes informatives i quadres cronològics.
- Interpretació i elaboració de mapes i gràfics.
- Reconeixement de descobridors, llocs i dades arqueològiques.
- Diferenciació dels diferents tipus d'escriptura. L'alfabet grec i llatí.
- Reconeixement de les arrels gregues i llatines en el vocabulari científicotècnic del català i del castellà.
- Reconeixement dels trets distintius dels gèneres literaris en l'antiguitat clàssica.
- Reconeixement de les formes teatrals gregues com a origen de les manifestacions posteriors d'aquest art i com a font de pensament i d'educació a l'antiguitat.
- Reconeixement de mites i personatges mitològics en les manifestacions artístiques i literàries posteriors al món clàssic, especialment en l'art i la literatura de les Illes Balears.
- Diferenciació i classificació dels distints tipus de personatge mític (déu, deessa, heroi, heroïna...).
- Anàlisi i estudis antropològicoculturals, mitjançant la utilització de textos, notícies, documents, observació directa, etc., que relacionen aspectes de la vida quotidiana referits a la família, la producció, el dret privat, l'organització de la jornada, les festes, l'educació, etc., en les societats antigues i en les actuals.

- Realització de petits treballs d'investigació que impliquin l'establiment de relacions i comparacions entre aspectes de la vida quotidiana grega i romana i l'actual.

Observació i contrast de l'arquitectura i l'urbanisme clàssic amb l'actual i la seva influència artística.

- Utilització de diccionaris i enciclopèdies per al reconeixement dels personatges i tòpics mítics que apareixen en els textos grecs i llatins.

- Anàlisi crítica de textos relatius a les Illes Balears i el món clàssic, tant d'autors clàssics com d'historiadors i investigadors moderns.

- Reconeixement i valoració del tresor lingüístic heretat i dels seus mecanismes com a eines de treball en els diversos nivells de la comunicació lingüística.

Bloc 1. Del món clàssic al món actual

- La transmissió de la cultura clàssica fins als nostres dies. Panorama general.

- Pervivència d'elements lingüístics i de temes literaris en les llengües de la comunitat autònoma balear i la literatura occidental contemporània.

- L'empremta clàssica en l'arquitectura i en l'art presents a les Illes Balears.

- Presència de la civilització clàssica en l'organització social i política.

Comparació amb els paradigmes actuals.

- La ciència jurídica i la medicina des del món clàssic al món actual.

- Explicació mítica i explicació racional. Els grans cicles mítics de l'antiguitat grecollatina. La religió i els mites clàssics en la literatura i en les arts modernes. El concepte d'heroi en el pensament occidental.

- Les Illes Balears i el món mític clàssic. Mites significatius: el jardí de les Hespèrides.

Bloc 2. Grècia

- La Grècia clàssica en els seus marcs històric i geogràfic.

- La societat grega: vida quotidiana i formes de govern. La polis.

- La llengua grega. Els orígens de l'escriptura. L'alfabet grec. Evolució de la llengua grega. La toponímia balear d'arrels gregues.

- El lèxic de les llengües europees. Evolució. Hel·lenismes.

- Derivació i composició sobre bases gregues. Prefixos i sufixos més productius.

- El naixement de la poesia a Grècia. La poesia èpica. Homer. La poesia lírica.

- El teatre grec: la tragèdia i la comèdia.

- La prosa grega: la historiografia i l'oratorària.

- El pensament grec.

- Els grecs i els seus déus.

- Mites i herois. Relació dels mites grecs amb la rondallística popular de les illes.

- Els grecs i l'art. Pervivència dels clàssics en tots els tipus de manifestacions artístiques de les Illes Balears.

Bloc 3. Roma

- Els orígens de Roma. Del mite a la història.

- Roma i l'Imperi romà en els seus marcs històric i geogràfic.

- El llatí des dels seus inicis fins a les llengües romàniques. El pas del llatí al català i al castellà.
- El tronc de llengües indoeuropees. Característiques generals.
- Tipus d'escriptura. L'alfabet llatí. Difusió.
- El llatí com a llengua flexiva. La flexió nominal llatina: casos i declinacions. La flexió verbal. L'ordre de les paraules en llatí. Concordança. Estructures oracionals bàsiques.
- El lèxic de les llengües europees. Evolució. Paraules patrimonials, cultismes i semicultismes.
- Derivació i composició sobre bases llatines. Prefixos i sufixos més productius.
- La prosa llatina. La historiografia. L'oratorària. Ciceró.
- La poesia a Roma.
- L'epopeia romana. Virgili.
- El teatre a Roma. La comèdia romana.
- La societat romana de la república a l'imperi: vida quotidiana i institucions.
- Obres públiques i urbanisme romà i les seves restes arqueològiques a les Illes Balears.
- L'exèrcit romà.
- La religiositat romana. L'expansió del cristianisme. L'antiguitat tardana a les Balears: el cas de les basíliques paleocristianes.
- La Hispània romana. La conquesta i romanització de les Illes Balears. L'aculturació dels pobles talaiòtics i púnics amb els romans. Estudi de les restes arqueològiques.

3.1.9.- CRITERIS DE PROMOCIÓ.

Promocionaran els alumnes que obtenguin una qualificació igual o superior a 5 a final de curs. Cas que algun/a alumne/a promocionàs a 4t sense haver aprovat Cultura Clàssica, hauria de fer uns exercicis de recuperació que consistirien en el següent:

- a) Realització per escrit de totes les activitats encomanades per la professora.
- b) Treball escrit d'investigació sobre un dels temes estudiats al llarg del curs elegit lliurement per cada alumne.

Els alumnes que no haguessin recuperat la matèria en la convocatòria ordinària del mes de juny, tendrien l'oportunitat de presentar-se a l'examen previst per als alumnes de 3r d'ESO en la convocatòria extraordinària de setembre, prèvia presentació de les activitats i el treball descrits.

3.1.10.- ACTIVITATS DE RECUPERACIÓ PER A L'ALUMNAT AMB ASSIGNATURES PENDENTS I LES ACTIVITATS DE REFORÇ PREVISTES.

No hi ha alumnes en aquesta situació.

3.1.11.- CRITERIS PER A L'ELABORACIÓ DE LES ADAPTACIONS CURRICULARS INDIVIDUALS.

El departament atendrà els alumnes tenint en compte les seves diferències personals. Si es presenta la necessitat, es realitzaran les adaptacions curriculars individuals necessàries per adaptar el currículum programat a l'alumne o alumnes que les precisin. Aquestes ACIS seguiran el procediment indicat en el Projecte Curricular del Centre.

Les adaptacions s'elaboraran a partir de les mancances personals indicades a l'informe psicopedagògic de l'alumne/a. Sobre els objectius mínims programats a l'assignatura, s'adaptaran els continguts, exercicis, materials, formes d'agrupament, etc. a les possibilitats reals de l'alumne/a, procurant en tot moment que pugui assolir els objectius i els continguts programats per a la resta de companys.

3.1.12.- CONCRECIÓ DE LES ORIENTACIONS PER A LA INCLUSIÓ DELS TEMES TRANSVERSALS EN L'ENSENYAMENT.

Des d'aquesta assignatura, el tractament de temes transversals que es refereixen a problemes i preocupacions fonamentals de la societat s'obri a dues dimensions: l'educació multicultural i l'educació per a Europa. Així al llarg del currículum es veuran comentats temes com la convivència, la salut, la pau, la seguretat, el sexe, el medi ambient, els transports...

Els temes d'urbanisme, configuracions als carrers, tipus d'edificacions públiques (aqueductes, fonts...) s'utilitzaran per a reflexionar sobre l'aprofitament de l'aigua com a un recurs escàs que s'ha dosificar.

3.1.13.- MESURES QUE SERVEIXEN PER A CONCRETAR L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

El departament atendrà els alumnes tenint en compte les seves diferències personals. Si es presenta la necessitat, s'adaptaran els continguts, exercicis, materials, formes d'agrupament, etc. a les possibilitats reals de l'alumne/a, procurant en tot moment que pugui assolir els objectius i els continguts mínims programats per a la resta de companys, seguint sempre el procediment indicat en el Projecte Curricular del Centre.

A cada tema, s'aprofundirà en el camp o camps en què cada alumne/a mostri més mancances derivades de les seves característiques personals: hàbits de treball, presentació, esmena del material, cal·ligrafia, ortografia, coherència expositiva, memòria, comprensió lectora. Per això s'utilitzaran els recursos que facilita el material didàctic.

3.1.14.- ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS PREVISTES PEL DEPARTAMENT.

Atenent als criteris d'avaluació, està previst realitzar les següents sortides amb els alumnes de Cultura Clàssica de 3r:

Visita a les restes de la ciutat romana de *Pollentia* i el Museu Arqueològic d'Alcúdia.

Passejada pel cas històric de Palma seguint el rastre de la ciutat romana i visita al Museu de Mallorca de Palma.

Assiència al Festival Juvenil Europeu de Teatre Grecollatí.

El Departament es reserva alguna altra sortida o activitat extraescolar en el cas de sorgir durant el curs alguna proposta cultural relacionada amb el món clàssic (teatre, cinema, exposicions, etc.).

Sempre que sigui possible intentarem donar a les nostres activitats un caràcter multidisciplinar i compartir-les amb altres departaments que hi pugin estar interessats, per tant les dades de realització s'hauran de consensuar entre tots els participants.

3.2. PROGRAMACIÓ DE LLATÍ DE 4t E.S.O.

3.2.1.- OBJECTIUS GENERALS.

L'ensenyament del llatí en l'etapa d'educació secundària obligatòria té com a objectius que l'alumnat desenvolupi les capacitats següents:

1. Conèixer les arrels i l'evolució de la llengua com un instrument que s'adapta a les necessitats dels parlants.
2. Valorar la diversitat lingüística com una mostra de la riquesa cultural dels pobles.
3. Explicar les semblances que entronquen les diferents llengües amb un origen comú i comparar els elements i estructures de les llengües derivades.
4. Identificar i relacionar elements morfològics, sintàctics i lèxics de la llengua llatina per analitzar i traduir textos senzills.
5. Conèixer els procediments de formació del lèxic llatí –en concret, la derivació i la composició– per entendre millor els procediments de formació de paraules a les llengües actuals.
6. Identificar l'etimologia i conèixer el significat de les paraules del lèxic comú de la llengua pròpia i, en especial, del vocabulari culte que forma gran part de la terminologia científica i tècnica actual.
7. Comprendre correctament el significat dels llatinismes i expressions llatines que s'han incorporat directament a la llengua parlada i a la científica, en especial a la del dret.
8. Desenvolupar les capacitats intel·lectuals mitjançant l'anàlisi dels elements de la llengua llatina que, pel seu caràcter flexiu, és prototip d'una llengua d'anàlisi.
9. Millorar la lectura comprensiva i l'expressió oral i escrita mitjançant el coneixement del vocabulari i les estructures gramaticals llatines.
10. Desenvolupar hàbits d'organització, treball i disciplina en l'estudi, a partir dels mecanismes d'estructuració mental que implica el procés d'anàlisi i traducció de textos llatins.
11. Reflexionar i analitzar, des de l'anàlisi de la llengua llatina, les estructures lingüístiques de la llengua pròpia –català i/o castellà– així com també les que s'estudien com a segona o tercera llengua.
12. Utilitzar les regles fonamentals d'evolució fonètica del llatí al català i identificar paraules patrimonials, cultismes i expressions llatines en diferents contextos lingüístics.
13. Conèixer els aspectes rellevants de la cultura i la civilització romanes, utilitzant críticament diverses fonts d'informació i diferents suports, per identificar-ne la pervivència en el nostre patrimoni cultural, artístic i institucional i així adoptar una actitud de respecte i tolerància cap als diversos pobles i nacions.
14. Valorar el patrimoni literari, els gèneres i obres principals, com a base comuna de la història literària universal.
15. Reconèixer la influència del món romà en les Illes Balears en els seus diversos aspectes: arqueològic, lingüístic, econòmic i social.

3.2.2.- CONTINGUTS DISTRIBUÏTS TEMPORALMENT.

Els continguts del bloc 3 (“El sistema lèxic”) i els temes no expressament esmentats s'aniran desenvolupant al llarg de tot el curs, tot aprofitant les oportunitats que ens presentin els textos DC020201-0

proposats per a la seva anàlisi i traducció. El tema “Les empremtes materials de la romanització a les Illes Balears i a tota l'àrea d'influència de Roma. Observació directa i indirecta del patrimoni arqueològic i artístic romà” s'explicarà en el moment en què es pugui fer la visita a Pol·lèntia descrita en el punt 3.3.14. La resta dels continguts es distribuïran com segueix:

PRIMERA AVALUACIÓ

Bloc 1. El llatí com a origen de les llengües romàniques

- L'origen i l'evolució del llatí. Classificació de les llengües indoeuropees.
- Llatí culte i llatí vulgar. La formació de les llengües romàniques. Diferenciació entre llengua oral i escrita.
- La formació dels dominis lingüístics de la Península Ibèrica i les Illes Balears.
- Situació lingüística a les Illes Balears des de l'arribada dels romans.

Bloc 3. Sistemes de la llengua. Elements bàsics de la llengua llatina

- Alfabet i pronunciació. Prosòdia i accentuació del llatí.
- Introducció general a la morfologia: morfema i paraula. Gramàtica i lèxic. Les classes de paraules. El significat gramatical i el significat lèxic.
- El llatí com a llengua flexiva, en comparació amb llengües d'una altra tipologia, especialment amb les llengües preposicionals. El pas del llatí com a llengua flexional cap al català i castellà, en tant que llengües preposicionals.
- Relació entre forma i funció en el sistema casual llatí.
- Presentació de les flexions llatines. Els casos i els seus principals valors.
- Usos preposicionals bàsics.
- Substantius i adjectius de les declinacions primera i segona.
- Presentació de la conjugació llatina. Relació i correspondències dels temps i modes verbals llatins amb els catalans i castellans.
- Temps del tema de present del mode indicatiu en veu activa.
- L'estructura de l'oració simple.

Bloc 4. Vies no lingüístiques de transmissió del món clàssic

- El marc geogràfic i històric de la societat romana.
- Les empremtes materials de la romanització a les Illes Balears i a tota l'àrea d'influència de Roma. Observació directa i indirecta del patrimoni arqueològic i artístic romà.

SEGONA AVALUACIÓ

Bloc 1. El llatí com a origen de les llengües romàniques

- L'evolució fonètica. Termes patrimonials i cultismes.
- L'aportació lèxica del llatí a les llengües modernes que no en deriven.

Bloc 3. Sistemes de la llengua. Elements bàsics de la llengua llatina

- Substantius i adjectius de la tercera declinació.
- L'adjectiu. Graus de significació dels adjectius.
- Adverbis llatins d'ús freqüent. Relació entre les categories d'adjectiu i adverbi.
- Temps del tema de perfet del mode indicatiu en veu activa.
- Valors fonamentals de la flexió pronominal: morfemàtic, díctic, fòric, emfàtic, etc. Restes dels casos en els paradigmes pronominals del català i castellà.
- Pronoms personals i possessius, pronoms-adjectius anafòric i demostratius.
- Les oracions coordinades.
- Nexes coordinants més freqüents.

Bloc 4. Vies no lingüístiques de transmissió del món clàssic

- Les institucions i la vida quotidiana. Interpretació dels seus referents des de la nostra perspectiva sociocultural. Comparació i anàlisi crítica de les estructures socials i familiars.

TERCERA AVALUACIÓ

Bloc 3. Sistemes de la llengua. Elements bàsics de la llengua llatina

- Substantius de les declinacions quarta i cinquena.
- El mode indicatiu en veu passiva.
- El pronom relatiu.
- Oracions actives i passives.
- Proposicions subordinades adjectives.

3.2.3.- METODOLOGIA.

La distribució dels continguts, alhora que n'implica un tractament específic, obliga també a situar-los en un context general en què els diversos elements troben una explicació relacionada i coherent. L'ensenyament i aprenentatge de la matèria ha de ser funcional i útil en diversos contextos d'aprenentatge, en el desenvolupament personal i social, i ha de permetre establir les bases suficients per a la continuació, en el seu cas, dels estudis relacionats amb les humanitats i les ciències socials. Per mitjà dels seus objectius i continguts, la matèria de llatí ha de servir a tot l'alumnat que la cursi per potenciar un llatí útil per a la vida actual i per ajudar a adquirir, en un grau satisfactori, les competències que s'han d'assolir en l'etapa.

Aquest principi general de la funcionalitat cal aplicar-lo des del començament i, per tant, és molt important que l'alumnat percebi el llatí com quelcom proper que pot identificar en moltes situacions de la seva vida quotidiana. En primer lloc, cal fer que la reflexió sobre les llengües romàniques i els aspectes històrics i socials siguin el marc de descoberta de la llengua que doni sentit als treballs sobre el sistema de la llengua llatina.

L'estudi del llatí ha de partir de la comparació dels textos originals i traduïts de diferents moments de la història, presentant-los amb dificultat progressiva i d'acord amb el treball que es faci a les altres matèries lingüístiques del currículum, fet que ha de permetre reflexionar i facilitar la transferència d'aprenentatges (la intercomprensió), entre les llengües romàniques i

també amb les altres que s'ensenyen al centre. Això es facilitarà alhora amb l'estudi de la història i evolució de la llengua llatina que aporta a l'alumnat els coneixements necessaris per entendre l'evolució lingüística, determinar els processos de canvi fonètic i semàntic i il·lustrar els procediments que actuen en la formació del lèxic.

La pràctica de la traducció constitueix una experiència de descoberta de la llengua i alhora d'investigació que utilitza la lògica del pensament, afavoreix la memòria i potencia els hàbits de disciplina en l'estudi, habilitats amb les quals es raona millor i s'aprèn a aprendre.

El treball dels aspectes culturals i socials es farà també a partir dels aprenentatges de les matèries de ciències socials i visual i plàstica. Els textos i documents necessaris per al treball de la matèria es poden presentar en diversos suports, incloent-hi les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) i els mitjans audiovisuals.

D'altra banda, a la societat actual el treball en equip i la capacitat d'integrar-se mitjançant una participació activa en aquest equip és una necessitat que s'ha de traslladar a les aules i als mètodes d'ensenyament i, per tant, s'ha de fomentar el treball cooperatiu de l'alumnat.

Les noves exigències socials i laborals demanen capacitat creativa, de comunicació verbal i escrita, esperit crític i capacitat de treball en equip. En l'aprenentatge per part de l'alumnat és necessari un nou èmfasi, atès l'enorme creixement del cabdal d'informació útil i la rapidesa amb què passa de moda. Per tant, és imprescindible que el professorat realitzi un esforç per definir o adaptar el seu propi mètode en l'àmbit de l'ensenyament d'una llengua clàssica, com és el llatí.

Amb la finalitat d'adequar els mètodes d'ensenyament amb els recursos d'una societat de la informació cada vegada més influent, és interessant integrar recursos nous que reforcin el treball sobre els textos. Aquest és el cas d'Internet, que ha esdevingut una eina molt important pel que fa a les seves possibilitats i que dona a l'alumnat una visió més oberta i al seu abast.

Per tal d'aconseguir aquests objectius i implicar activament l'alumnat en la seva adquisició, hem preparat una antologia de textos, seleccionats amb criteris lingüístics i culturals, que els alumnes analitzaran, traduiran i comentaran a classe amb ajuda de la professora. Es tracta de textos adaptats de dificultat progressiva: els primers són pràcticament transparents, a fi que els alumnes els puguin llegir de manera intuitiva i captar fàcilment els principis bàsics de morfologia, sintaxi i d'evolució del lèxic llatí a les llengües romàniques, un cop entesos, la complexitat dels textos creixarà paulatinament fins a completar els continguts proposats. Aquests textos seran el punt de partida per explicar les qüestions de morfologia, sintaxi i lèxic que hi estiguin relacionades i sobre els quals es faran exercicis complementaris. Per altre part, els textos tractaran molts dels aspectes d'història, institucions públiques i privades, religió i mitologia, vida quotidiana, etc., que estan inclosos en el currículum i seran explicats amb aquest motiu. Els aspectes de la cultura llatina que, per la seva naturalesa, sigui difícil encaixar en un text adaptat a les capacitats lingüístiques dels alumnes principiants seran explicats a classe amb els recursos adients.

3.2.4.- MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.

El departament proporcionarà el material didàctic necessari per a l'estudi de la llengua llatina: quadern d'apunts amb les explicacions necessàries, antologia de texts per a analitzar i traduir i exercicis complementaris.

Pel que fa a l'estudi del lèxic, els alumnes hauran d'elaborar el seu propi vocabulari al llarg del curs. També serà imprescindible mantenir al dia el quadern de pràctiques per realitzar els exercicis proposats.

Aprofitarem tot el material bibliogràfic del Departament de Llatí: diccionaris de llatí i de grec, de les diferents llengües romàniques, etimològics, llibres de consulta, llibres de lectura per a joves, fragments de texts clàssics en edició bilingüe o en traducció.

Completarem les nostres explicacions amb materials audiovisuals diversos: exposició i comentari de mapes, presentació de diapositives, projecció de pel·lícules i de documentals de tema clàssic. Per això elegirem títols que permetin observar clarament l'herència del món grecoromà.

3.2.5.- PROCEDIMENTS I SISTEMES D'AVALUACIÓ DE L'APRENTATGE.

L'avaluació serà continua al llarg de tot el curs escolar. Això requereix que l'alumnat assisteixi regularment a classe i realitzi les tasques programades, per tant es podrà perdre el dret a l'avaluació contínua, en les condicions previstes pel reglament del centre. Es tindrà en compte els coneixements demostrats en proves variades, en la tasca diària i en el procés d'aprenentatge. L'avaluació ha de servir per reflexionar sobre les mancances, dificultats i problemes del procés d'aprenentatge de cada alumne/a.

Per comprovar si l'alumnat ha aconseguit els objectius fixats es realitzaran proves orals i escrites que inclouran exercicis teòrics sobre els coneixements adquirits, especialment de morfologia, sintaxi i lèxic; anàlisi morfològica i sintàctica de frases i texts adaptats de dificultat progressiva, exercicis d'etimologia i de cultura llatina.

Al llarg de cada trimestre es realitzarà una avaluació formativa per tal d'anar revisant el procés d'aprenentatge dels alumnes. Es procurarà realitzar tres proves escrites per avaluació. Al finalitzar cada trimestre es realitzarà una avaluació sumativa que valorarà el procés d'aprenentatge assolit per a cada alumne/a durant aquest període.

El sistema d'avaluació contínua implica que no es realitzaran controls de recuperació especials durant el mateix curs. Es considerarà que l'alumne que aprova els exàmens successius ha recuperat la matèria que havia suspès anteriorment. D'aquesta manera, l'alumne que aprova la darrera avaluació aprova el curs.

Per a aquells alumnes que no progressin adequadament en l'adquisició dels coneixements, es dissenyaran exercicis de recuperació personalitzats, de manera que puguin posar-se al nivell dels companys el més prest possible.

Cas que un/a alumne/a suspengui la darrera avaluació podrà recuperar el curs aollint-se a un examen especial en el mes de Juny. Si algun alumne/a no assolís els continguts el mes de Juny, podrà realitzar un examen extraordinari el mes de Setembre.

3.2.6.- CRITERIS D'AVALUACIÓ.

1. Reconèixer, per comparació, elements lingüístics, principalment de naturalesa lèxica, indicadors d'origen comú d'un gran nombre de llengües, entre les quals es troba la de l'alumnat. Explicar l'evolució de paraules de la llengua llatina fins a arribar a la forma en què es presenten en català i castellà, llengües habituals de l'alumnat.

Amb aquest criteri es pretén avaluar si l'alumnat és capaç d'aplicar els mecanismes d'evolució fonètica i analitzar les diferències de significat entre paraules d'un mateix origen, aplicar les

regles evolutives o deduir aquestes regles a partir de la comparació amb el terme heretat, identificar cultismes d'ús quotidià i relacionar-los semànticament amb termes patrimonials d'ús freqüent i redactar composicions pautades en les quals apareguin termes patrimonials i cultismes prèviament estudiats.

2. Formar altres paraules que pertanyen a la mateixa família semàntica, a partir d'una o diverses paraules donades, mitjançant l'aplicació dels mecanismes bàsics de derivació i composició. Conèixer l'etimologia d'elements lèxics propis de la llengua científica i tècnica, i deduir el seu significat.

Mitjançant aquest criteri es tracta de comprovar si l'alumnat és capaç de reconèixer els formants d'origen grecollatí en termes d'ús habitual i en el vocabulari d'ús corrent de caràcter científic i tècnic, així com produir definicions etimològiques d'aquest mateix vocabulari. Per això es proposaran activitats en les quals l'alumnat verifiqui les variacions semàntiques que aporten els diversos afixos en textos apropiats.

3. Descobrir expressions i locucions usuals incorporades a les llengües vernacles d'origen llatí i explicar -ne el significat.

Aquest criteri pretén verificar si l'alumnat identifica i comprèn les expressions llatines integrades en les llengües modernes i si és capaç d'utilitzar-les de manera coherent. Per això, rastrejant la seva presència en diferents textos, literaris, periodístics o missatges publicitaris, es valorarà que l'alumnat sigui capaç d'identificar i comprendre el significat, deduït pel context o no, de diverses expressions llatines integrades en les llengües modernes i emprar amb propietat llatínismes i locucions llatines d'ús freqüent en parlar o realitzar composicions escrites breus.

4. Identificar els elements morfològics i les estructures sintàctiques elementals de la llengua llatina i saber posar-los en relació amb tots els coneixements de morfologia i sintaxi que es tenen de català i castellà.

Amb aquest criteri es pretén comprovar si, mitjançant activitats diverses d'anàlisi morfològica o la comparació entre un text llatí i la seva traducció, l'alumnat és capaç d'identificar i classificar els diferents tipus de paraules i les paraules invariables, reconèixer distints casos i els temps verbals, identificar diverses estructures sintàctiques de les dues llengües, establir analogies i diferències amb elements i estructures d'altres llengües.

5. Traduir textos breus i senzills i produir, mitjançant retroversió, oracions simples amb les estructures pròpies de la llengua llatina.

Amb aquest criteri es podrà comprovar si, mitjançant la realització d'activitats d'anàlisi morfosintàctica i posterior traducció de textos breus i senzills, sense ajuda del diccionari, i d'activitats de retroversió sobre oracions senzilles, l'alumnat és capaç d'identificar les estructures morfològiques i sintàctiques elementals de la llengua llatina, identificar els distints casos i relacionar-los amb la funció corresponent, reconèixer i traduir els diferents temps verbals, realitzar traduccions directes o inverses de textos d'escassa dificultat, sense ajuda del diccionari i utilitzar correctament per escrit la llengua de l'alumnat.

6. Conèixer dates i llocs rellevants de l'antiguitat romana i analitzar-ne la influència en l'àmbit de la civilització mediterrània.

Amb aquest criteri es pretén avaluar si l'alumnat és capaç d'identificar en textos o imatges referències arqueològiques romanes i manejar diverses fonts, amb especial atenció a les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), per tal de localitzar informació i seleccionar únicament les dades pertinents. Es tracta de comprovar si l'alumnat identifica els principals elements de la història de Roma i les principals petjades materials de la romanització en contextos de tot tipus, tant de l'entorn de l'alumnat com cercats per vies diverses, amb especial utilització de les TIC.

7. Elaborar, guiats pel professorat, un treball temàtic senzill sobre qualsevol aspecte de la producció artística o la vida quotidiana a Roma.

Amb aquest criteri es pretén valorar la capacitat de l'alumnat per realitzar un projecte d'investigació senzill, en el qual, amb la combinació del treball individual i del realitzat en equip, se seleccioni, organitzi i sintetitzi la informació obtinguda de diverses fonts.

8. Conèixer els principals mites del poble romà i saber establir relacions i comparances entre aquests i les tradicions i la narrativa popular de les Illes Balears.

Amb aquest criteri es podrà comprovar si, a partir d'imatges, textos, missatges, expressions o altres manifestacions culturals relacionades amb mites clàssics, ja siguin proposades pel professorat o localitzades per l'alumnat en fonts diverses, l'alumnat és capaç d'identificar els principals elements de la mitologia clàssica en diversos contextos expressius, textos literaris i no literaris i iconografia de qualsevol tipus i comprendre'n el significat específic, descrivint a quin mite es refereixen, quin aspecte d'aquest reflecteixen o quin sentit té en el context en el qual se situen.

9. Sintetitzar, oralment i per escrit, el contingut de textos traduïts d'autors clàssics i moderns i comentar-ne els aspectes històrics o culturals.

Amb aquest criteri es pretén constatar si l'alumnat és capaç de comprendre textos escrits, preferentment de contingut històric o cultural, el contingut del qual sigui rellevant i significatiu per a l'alumnat.

3.2.7.- CRITERIS DE QUALIFICACIÓ.

Per aprovar cada avaluació serà necessari haver fet regularment les activitats de classe i que la mitjana de les notes obtingudes en els diferents controls realitzats sigui igual o superior a 5.

Cada prova constarà d'un exercici d'anàlisi morfo-sintàctica i traducció d'un text i de dues o més qüestions de morfologia nominal i verbal, lèxic i/o cultura llatina. La pregunta d'anàlisi i traducció tindrà un valor mínim del 50% de tot l'exercici i el 50% restant es distribuirà equitativament entre les qüestions. Cada prova tindrà un valor màxim de 10 punts i cada error serà penalitzat fins arribar al màxim establert per a l'exercici corresponent. Sempre que sigui possible, procurarem que els temes de cultura llatina inclosos en la programació estiguin implícits en els texts proposats i es valoraran en la correcció de la traducció.

3.2.8.- MÍNIMS EXIGIBLES.

Bloc 1. El llatí com a origen de les llengües romàniques

- L'origen i l'evolució del llatí. Classificació de les llengües indoeuropees.
- Llatí culte i llatí vulgar. La formació de les llengües romàniques. Diferenciació entre llengua oral i escrita.
- Comparació entre termes de diferents llengües romàniques procedents del mateix ètim llatí.
- El pas del llatí a la llengua de l'alumne.
- L'evolució fonètica. Termes patrimonials i cultismes.
- L'aportació lèxica del llatí a les llengües modernes que no en deriven.
- Valoració de l'origen comú de les principals llengües europees.
- Interès per l'adquisició de nou vocabulari, respecte per les altres llengües i acceptació de les diferències culturals de les persones que les parlen.
- La formació dels dominis lingüístics de la Península Ibèrica i les Illes Balears.
- Situació lingüística a les Illes Balears des de l'arribada dels romans.
- Valoració de la importància d'una educació lingüística i de l'aprenentatge de llengües diverses.
- Valoració de la importància del manteniment de normes lingüístiques per evitar el deteriorament d'un bé cultural, com la llengua, i per evitar situacions d'incomunicació.
- Valoració de l'aprenentatge del llatí per a un coneixement millor de la pròpia llengua, per a un aprenentatge de llengües romàniques millor i més eficaç o, fins i tot, d'altres llengües no romàniques.

Bloc 2. Sistema del lèxic

- Principals procediments de formació del lèxic llatí: composició i derivació. La seva continuïtat en les llengües romàniques. Normes fonètiques d'evolució del llatí fins a arribar a les llengües oficials de la comunitat autònoma.
- Els cultismes a la llengua científica: hel·lenismes i llatínismes.
- Etimologia del vocabulari científic i tècnic: de les ciències, del dret, de les humanitats i de la tecnologia.
- Llatínismes i locucions llatines incorporades a la llengua parlada i la llengua tècnica.
- Curiositat per conèixer el significat etimològic de les paraules i interès en la utilització adequada del vocabulari.
- Reconeixement de l'aportació al món científic, tècnic i literari de la terminologia clàssica.
- Valoració positiva de l'estudi de les llengües clàssiques per a l'aprenentatge de la nostra llengua i actitud crítica davant posicions de rebuig al seu estudi.

Bloc 3. Sistemes de la llengua. Elements bàsics de la llengua llatina

- Alfabet i pronunciació. Prosòdia i accentuació del llatí.
- Lectura de textos escrits en llatí i en diferents suports materials com pedra, paper, pergami o paper, reconeixement dels termes transparents i, comparant aquests textos i

les seves traduccions amb d'altres de diferents llengües actuals, identificació de paraules, frases fetes (a priori, maremagnum, tros de quòniam, etc.) abreviatures (etc., e.g., i.e., etc.) i altres elements lingüístics.

- Reconeixement de les diferències i similituds bàsiques entre l'estructura de la llengua llatina i la de les llengües romàniques utilitzades per l'alumnat.
- Introducció general a la morfologia: morfema i paraula. Gramàtica i lèxic. Les classes de paraules. El significat gramatical i el significat lèxic.
- El llatí com a llengua flexiva, en comparació amb llengües d'una altra tipologia, especialment amb les llengües preposicionals. El pas del llatí com a llengua flexional cap al català i castellà, en tant que llengües preposicionals.
- Relació entre forma i funció en el sistema casual llatí.
- Presentació de les flexions llatines. Els casos i els seus principals valors. Restes dels casos en els paradigmes pronominals del català i castellà.
- Usos preposicionals bàsics.
- L'adjectiu. Els numerals. Graus de significació dels adjectius.
- Presentació de la conjugació llatina. Relació i correspondències dels temps i modes verbals llatins amb els catalans i castellans.
- Valors fonamentals de la flexió pronominal: morfemàtic, díctic, fòric, emfàtic, etc. Nocions bàsiques de flexió pronominal.
- Adverbis llatins d'ús freqüent. Relació entre les categories d'adjectiu i adverbi.
- Les estructures oracionals bàsiques.
- Nexes coordinants més freqüents.
- Anàlisi morfosintàctica, traducció de textos breus i senzills del llatí al català.
- Retroversió d'oracions simples.
- Valoració de la llengua llatina com a principal via de transmissió i pervivència del món clàssic i instrument privilegiat per a una comprensió profunda del sistema de les llengües romàniques; interès per aprendre-la.
- Recerca en català o en altres llengües romàniques de restes del sistema casual llatí.
- Observació de la progressiva utilització de perífrasis preposicionals en les llengües romàniques com a conseqüència de la progressiva desaparició del sistema casual llatí.
- Adscripció de noms i verbs llatins a les seves corresponents categories en virtut dels seus trets formals.
- Recerca de noms i verbs llatins en diccionaris o vocabularis.
- Valoració de la importància d'una bona dicció i pronunciació en les relacions personals i professionals.
- Valoració de l'economia lingüística, el reaprofitament i combinació d'uns pocs elements per a una multiplicitat de valors i usos gramaticals i lèxics.
- Valoració de l'estudi lingüístic com a un excel·lent mitjà per fomentar la capacitat analítica, la reflexió i els procediments cognitius fonamentals.

Bloc 4. Vies no lingüístiques de transmissió del món clàssic

- El marc geogràfic i històric de la societat romana. Ús de fonts primàries i secundàries per conèixer el passat: relació d'eines que tenim a l'abast sense sortir de la nostra comunitat autònoma.

- Les institucions i la vida quotidiana. Interpretació dels seus referents des de la nostra perspectiva sociocultural. Comparació i anàlisi crítica de les estructures socials i familiars.
- Les empremtes materials de la romanització a les Illes Balears i a tota l'àrea d'influència de Roma. Observació directa i indirecta del patrimoni arqueològic i artístic romà, utilitzant diversos recursos, inclosos els que proporcionen les tecnologies de la informació i la comunicació.
- La mitologia en la literatura i en les arts plàstiques i visuals.
- Reconeixement d'elements de la mitologia clàssica en manifestacions literàries i artístiques de tot tipus i interpretació del seu significat. Llegendes i rondalles balears de tradició clàssica.
- Valoració del paper de Roma en la història de les Illes Balears i en general d'occident, quant a l'herència del seu patrimoni arqueològic, artístic i literari i a l'interès per la lectura de textos de la literatura llatina.
- Lectura de textos diversos, incloent-hi còmics, i visionat de pel·lícules o altres documents, on es facin versions amb referència explícita a la cultura llatina o a les seves llegendes. Introducció a la important tradició de traduccions a les Balears.
- Lectura de textos clàssics traduïts al català (triat amb molta cura segons les capacitats lectores i interessos de l'alumnat) i presentació de la important tradició que en aquest camp té el nostre país. A partir de la lectura d'aquests textos, classificació de les característiques dels principals gèneres literaris llatins, i coneixement de la seva influència en les literatures posteriors estudiades per l'alumnat.

3.2.9.- CRITERIS DE PROMOCIÓ.

Promocionaran tots els alumnes amb qualificació igual o superior a 5.

3.2.10.- ACTIVITATS DE RECUPERACIÓ PER A L'ALUMNAT AMB ASSIGNATURES PENDENTS I LES ACTIVITATS DE REFORÇ PREVISTES.

No hi ha alumnes pendents de cursos anteriors.

3.2.11.- CRITERIS PER A L'ELABORACIÓ DE LES ADAPTACIONS CURRICULARS INDIVIDUALS.

El departament atindrà els alumnes tenint en compte les seves diferències personals. Si es presenta la necessitat, es realitzaran les adaptacions curriculars individuals necessàries per adaptar el currículum programat a l'alumne o alumnes que les precisin. Aquestes ACIS seguiran el procediment indicat en el Projecte Curricular del Centre.

Les adaptacions s'elaboraran a partir de les mancances personals indicades a l'informe psicopedagògic de l'alumne/a. Sobre els objectius mínims programats a l'assignatura, s'adaptaran els continguts, exercicis, materials, formes d'agrupament, etc. a les possibilitats reals de l'alumne/a, procurant en tot moment que pugui assolir els objectius i els continguts programats per a la resta de companys.

3.2.12.- CONCRECIÓ DE LES ORIENTACIONS PER A LA INCLUSIÓ DELS TEMES TRANSVERSALS EN L'ENSENYAMENT.

DC020201-0

Des d'aquesta assignatura, el tractament de temes transversals que es refereixen a problemes i preocupacions fonamentals de la societat s'obri a múltiples dimensions, entre les que destaquen, d'una banda, l'educació multicultural i l'educació per a Europa i, de l'altra, l'educació per a la salut. Així al llarg del currículum es veuran comentats temes com la convivència, la salut, la pau, la seguretat, el sexe, el medi ambient, els transports...

L'educació per a la convivència i la pau.

-Malgrat l'imperialisme romà va provocar nombroses guerres amb els pobles limítrofs, es cercaran punts de reflexió sobre el respecte envers les cultures dels diversos pobles subjugats i l'enriquiment cultural que suposà l'intercanvi de bens culturals entre tots els súbdits romans.

-Valorar la Unió Europea com un intent de reunir tots els pobles d'Europa, a imitació de l'antic imperi romà, amb uns mètodes pacífics i respectuosos amb les diferents cultures i llengües de cada poble.

-El sistema democràtic de la república romana servirà per a reflexionar sobre els elements bàsics de la democràcia actual heretats de l'època clàssica i estudiar-ne les diferències.

-El Dret Romà com a origen dels drets contemporanis. El dret escrit com element igualador de tots els ciutadans davant les lleis. Les lleis com a protectores dels drets dels ciutadans.

-Lectures recomanables: texts de Sèneca sobre el respecte a la persona; "Primer Discurs contra Verres" de Ciceró com exemple de la lluita dels ciutadans davant el tribunal per defensar-se dels abusos de poder; "De Bello Gallico" per conèixer els costums dels diversos pobles que habitaven la Gàl·lia; "L'Eneida" de Virgili per reflexionar sobre l'emigració dels pobles a l'antiguitat; "La conjuració de Catilina" de Sal·lusti per a reflexionar sobre el respecte a l'autoritat legalment establerta.

Educació per a la salut.

-Els temes de l'alimentació, la vivenda i la vida diària dels romans serviran de punt de reflexió sobre la pervivència dels aliments bàsics de la dieta mediterrània, els hàbits alimentaris i d'higiene (aigua corrent, banys públics, etc.).

-Els temes de l'urbanisme, configuració dels carrers, tipus d'edificacions públiques (aqüeductes, fonts, etc.) s'utilitzaran per a reflexionar sobre l'aprofitament de l'aigua com un bé escàs que s'ha de dosificar.

3.3.13. MESURES QUE SERVEIXEN PER CONCRETAR L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

El departament atindrà els alumnes tenint en compte les seves diferències personals. Si es presenta la necessitat, s'adaptaran els continguts, exercicis, materials, formes d'agrupament, etc. a les possibilitats reals de l'alumne/a, procurant en tot moment que pugui assolir els objectius i els continguts mínims programats per a la resta de companys, seguint sempre el procediment indicat en el Projecte Curricular del Centre.

A cada tema, s'aprofundirà en el camp o camps en què cada alumne/a mostri més mancances derivades de les seves característiques personals: hàbits de treball, presentació, esmena del material, cal·ligrafia, ortografia, coherència expositiva, memòria, comprensió lectora. Per això s'utilitzaran els recursos que facilita el material didàctic.

3.2.14.- ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS PREVISTES PEL DEPARTAMENT.

El departament té previst realitzar les següents activitats complementàries extraescolars amb els alumnes de Llatí de 4t d'ESO

Visita a les restes de la ciutat romana de *Pollentia* i el Museu Arqueològic d'Alcúdia.

Passejada pel cas històric de Palma seguint el rastre de la ciutat romana i visita al Museu de Mallorca de Palma.

Assiència al Festival Juvenil Europeu de Teatre Grecollatí.

El Departament es reserva alguna altra activitat complementària o extraescolar en el cas de sorgir durant el curs alguna proposta cultural relacionada amb el món clàssic (teatre, cinema, exposicions, etc.).

Sempre que sigui possible intentarem donar a les nostres activitats un caràcter multidisciplinar i compartir-les amb altres departaments que hi pugin estar interessats, per tant les dades de realització s'hauran de consensuar entre tots els participants.

3.3. PROGRAMACIÓ DE LLATÍ I: PRIMER DE BATXILLERAT.

3.3.1.- OBJECTIUS GENERALS.

L'ensenyament del llatí en el batxillerat tendrà com a finalitat el desenvolupament de les següents capacitats:

1. Conèixer i utilitzar els fonaments de la fonologia, morfologia, sintaxi oracional i casual i també els principals procediments lèxics de la llengua llatina.
2. Traduir textos preferentment originals de dificultat progressiva i saber-los interpretar.
3. Reflexionar sobre els elements substancials que conformen les llengües i reconèixer components significatius de la flexió nominal, pronominal i verbal llatina en les llengües modernes derivades del llatí o influïdes per aquest. Saber aplicar aquesta reflexió a qualsevol llengua coneguda.
4. Analitzar textos llatins diversos, originals, adaptats i traduïts, mitjançant una lectura comprensiva i distingir les seves característiques essencials i el gènere literari al qual pertanyen.
5. Reconèixer elements de la llengua llatina que han evolucionat o que romanen en les nostres llengües i apreciar-los com a clau per a la seva interpretació.
6. Cercar informació sobre aspectes rellevants de la civilització romana, tot indagant en documents i en fonts variades, analitzar-los críticament i constatar la seva presència al llarg de la història.
7. Identificar i valorar les principals aportacions de la civilització romana en el nostre entorn, tant en l'entorn immediat de la comunitat autònoma com a nivell europeu, i apreciar la llengua llatina com a instrument transmissor de cultura.
8. Valorar la contribució del món romà en la seva qualitat de sistema integrador de diferents corrents de pensament i actituds ètiques i estètiques que conformen l'àmbit cultural europeu.
9. Valorar positivament l'esperit eclèctic i pragmàtic romà com un element integrador de diferents corrents de pensament i productor de fets bàsics per a la història d'Occident.
10. Desenvolupar el sentiment de pertinença a la unitat política social i cultural que és Europa, la base de la qual es troba en el món clàssic, amb actituds de tolerància i respecte cap als seus diferents pobles i els d'altres zones del món.

3.3.2.- CONTINGUTS DISTRIBUÏTS TEMPORALMENT.

Els continguts dels blocs 2 i 3 (“Els textos llatins i la seva interpretació” i “El lèxic llatí i la seva evolució”) s'aniran desenvolupant al llarg de tot el curs, tot aprofitant les oportunitats que ens presentin els textos proposats per a la seva anàlisi i traducció. El tema “La romanització d'Hispania i els vestigis de la seva pervivència. El cas particular de les Balears: Palma i Pol·lència, vestigis romans en altres indrets, convivència amb els talaiòtics i púnics” del bloc 4, s'explicarà en el moment en què es pugui fer l'activitat corresponent en les condicions descrites en el punt 3.3.14. Pel que fa al bloc 1 i a la resta del bloc 4 (“La llengua llatina” i “Roma i el seu llegat”), els seus continguts es distribuïran com segueix:

PRIMERA AVALUACIÓ

Bloc 1. La llengua llatina

- De l'indoeuropeu a les llengües romàniques.
- Abecedari, pronunciació i accentuació.
- Classes de paraules. Categories gramaticals.
- Flexió nominal: substantius i adjectius de la primera, la segona i la tercera declinació.
- Flexió verbal: temps del tema de present del mode indicatiu en veu activa.
- Sintaxi de l'oració simple: sintaxi dels casos, la concordança i l'ordre de paraules.
- Sintaxi de les oracions coordinades: conjuncions de coordinació.
- L'infinitiu concertat.

Bloc 4. Roma i el seu llegat

- La romanització d'Hispania i els vestigis de la seva pervivència. El cas particular de les Balears: Palma i Pol·lèntia, vestigis romans en altres indrets, convivència amb els talaiòtics i púnics.

SEGONA AVALUACIÓ.

Bloc 1. La llengua llatina

- Flexió nominal: repàs de les tres primeres declinacions. Adverbis derivats d'adjectius.
- Flexió pronominal: pronoms personals i possessius, pronoms-adjectius (anafòric, demos-tratius, d'identitat, emfàtic i relatiu).
- Flexió verbal: temps del tema de perfet del mode indicatiu en veu activa.
- Proposicions subordinades adjectives.

Bloc 4. Roma i el seu llegat

- Sinopsi històrica del món romà dels segles VIII aC fins al V dC.
- Organització política i social de Roma.

TERCERA AVALUACIÓ.

Bloc 1. La llengua llatina

- Flexió nominal: substantius de les declinacions quarta i cinquena. Revisió de la declinació llatina.
- Flexió verbal: el mode indicatiu en veu passiva.
- Oracions actives i passives.
- Participi concertat i ablatiu absolut.

Bloc 4. Roma i el seu llegat

- Aspectes més rellevants de la cultura i la vida quotidiana a Roma.

3.3.3.- METODOLOGIA.

DC020201-0

Pretenem aplicar una metodologia activa i fomentar la participació de l'alumnat a classe. Les activitats estaran relacionades amb els objectius i els continguts que s'han d'adquirir en aquest curs.

Blocs 1 i 2: La llengua llatina i els textos llatins i la seva interpretació

S'explicarà el que sabem de les llengües indoeuropees en el seu conjunt i la seva evolució cap al llatí i les llengües romàniques. L'estudi de la morfologia i la sintaxi serà escalonat i, en la mesura del possible, es partirà dels coneixements de les llengües conegudes pels alumnes. Per a l'adquisició dels coneixements morfològics i sintàctics, la professora donarà una breu explicació a la pissarra, seguida d'exercicis orals i escrits sobre el que s'ha explicat. Els alumnes hauran de fer exercicis de morfologia nominal i/o verbal a diari. Tots els exercicis seran corregits per la professora i comentats a classe posteriorment.

A continuació passarem a analitzar morfològicament i sintàctica oracions i texts adaptats en els quals es manegin els coneixements que s'han adquirit a cada unitat i aprendrem a traduir-los d'acord amb l'anàlisi prèvia. Aquesta serà l'activitat bàsica del curs, des de les primeres classes es realitzaran exercicis d'anàlisi i traducció de texts la dificultat dels quals anirà augmentant a mesura que els alumnes avancin en el domini de la llengua llatina.

Es realitzaran també exercicis de traducció inversa que permetran posar en pràctica la teoria apresada i reflexionar sobre ella.

Bloc 3. El lèxic llatí i la seva evolució

En aquest primer curs de llatí tindrà una gran importància l'adquisició d'un vocabulari bàsic. Se seleccionarà entre el lèxic de major ús i aquell que es relacioni més amb els idiomes parlats pels alumnes.

L'estudi del vocabulari s'iniciarà des dels primers dies. Es realitzaran exercicis de derivació a partir de paraules llatines i deducció de les arrels llatines de termes utilitzats a les llengües romàniques.

També es realitzaran altres exercicis: cercar expressions llatines als diaris i/o revistes, mot creuats, memorització de girs o frases fetes, jocs etc.

Tot això ajudarà a enriquir la seva expressió oral i escrita en les llengües romàniques que parlen.

Bloc 4. Roma i el seu llegat

Per al coneixement de la geografia, la història i les institucions del món romà recorrerem a les explicacions teòriques. Les explicacions seran il·lustrades amb la lectura de traduccions de fragments de texts relacionats amb la matèria, sobre els que es realitzaran exercicis de comprensió, i amb materials audiovisuals diversos, si ho consideram oportú.

Incidirem especialment en aquells aspectes de la cultura llatina que encara perduren en els nostres dies, de manera que els alumnes compreguin la vigència del món clàssic en el món actual.

Bloc 4. Roma i el seu llegat

- Sinopsi històrica del món romà dels segles VIII aC fins al V dC.

- Organització política i social de Roma.
- Aspectes més rellevants de la cultura i la vida quotidiana a Roma.
- La romanització d'Hispania i els vestigis de la seva pervivència. El cas particular de les Balears: Palma i Pol·lèntia, vestigis romans en altres indrets, convivència amb els talaiòtics i púnics.

3.3.4.- MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.

El departament proporcionarà el material didàctic necessari: quadern d'apunts amb les explicacions necessàries, antologia de texts per a analitzar i traduir i exercicis complementaris. A més, llibres de consulta, mapes, presentacions de diapositives, documentals, pel·lícules, audicions musicals, etc.

Els alumnes hauran d'adquirir un diccionari i, sobre ell, elaboraran el seu propi vocabulari al llarg del curs.

Serà imprescindible un quadern de pràctiques perquè l'alumne/a realitzi els exercicis proposats.

3.3.5.- PROCEDIMENTS I SISTEMES D'AVALUACIÓ DE L'APRENTATGE.

L'avaluació ha de ser continua al llarg de tot el curs escolar. Això requereix que l'alumnat assisteixi regularment a classe i realitzi les tasques programades, per tant es podrà perdre el dret a l'avaluació contínua, en les condicions previstes pel reglament del centre. També ha de ser oberta i variada, ha de tenir en compte els coneixements demostrats en proves diverses, en la tasca diària i en el procés d'aprenentatge. Ha de ser individualitzada i servir per reflexionar sobre les mancances, dificultats i problemes del procés d'aprenentatge de cada alumne/a.

Per comprovar si l'alumnat ha aconseguit els objectius fixats es realitzaran proves orals i escrites que inclouran exercicis teòrics sobre els coneixements adquirits, especialment de morfologia, sintaxi i vocabulari; anàlisi morfològica i sintàctica de frases i texts adaptats de dificultat progressiva, exercicis d'etimologia i de cultura clàssica.

A principi de curs es realitzarà un sondeig sobre els coneixements de morfologia i sintaxi de l'alumnat com a punt de partida de les explicacions de morfologia i sintaxi llatines. A principi de cada un del temes es partirà també dels coneixements dels alumnes en les llengües romàniques que parlen. Al llarg de cada trimestre es realitzarà una avaluació formativa per tal d'anar revisant el procés d'aprenentatge dels alumnes. Es procurarà realitzar tres o quatre proves escrites per avaluació. Al finalitzar cada trimestre es realitzarà una avaluació sumativa que valorarà el procés d'aprenentatge assolit per a cada alumne/a durant aquest període.

El sistema d'avaluació contínua implica que no es realitzaran controls de recuperació especials durant el mateix curs. Es considerarà que l'alumne que aprova els examens successius ha recuperat la matèria que havia suspès anteriorment. D'aquesta manera, l'alumne que aprova la darrera avaluació aprova el curs.

Per a aquells alumnes que no progressin adequadament en l'adquisició dels coneixements, es dissenyaran exercicis de recuperació personalitzats, de manera que puguin posar-se al nivell dels companys el més prest possible.

Cas que un/a alumne/a suspengui la darrera avaluació podrà recuperar el curs acollint-se a un examen especial en el mes de Juny.

Si algun alumne/a no assolís els continguts el mes de Juny, podrà realitzar un examen extraordinari el mes de Setembre.

3.3.6.- CRITERIS D'AVUACIÓ.

1. Identificar en textos llatins senzills els elements bàsics de la morfologia regular i de la sintaxi de l'oració, tot apreciand variants i coincidències amb altres llengües conegudes (bloc 1).

Aquest criteri intenta comprovar si s'han assimilat uns coneixements lingüístics bàsics sobre la llengua llatina en els seus aspectes morfològics i sintàctics. Els continguts que s'han d'adquirir inclouen nocions morfosintàctiques que permetin reconèixer les característiques d'una llengua flexiva i identificar formes, funcions i elements fonamentals de les oracions simples, coordinades i subordinades de relatiu.

2. Comparar textos llatins senzills amb la seva traducció, tot identificant les estructures gramaticals de la llengua llatina i analitzant-ne la semblança o divergència amb les estructures del català o castellà (blocs 1, 2 i 3).

Amb aquest criteri s'intenta comprovar la capacitat d'identificar estructures morfològiques, sintàctiques i lèxiques en textos llatins, i establir semblances i diferències amb les del català, castellà o altres llengües romàniques. Per això se seleccionaran textos llatins amb la seva traducció, en els quals s'identificarà l'ordre dels sintagmes, les classes de paraules, el lèxic i la correspondència sintàctica.

3. Traduir oracions i textos breus i senzills, originals, adaptats o elaborats, preferentment en prosa, amb la major fidelitat possible (blocs 1 i 2).

Aquest criteri intenta verificar el reconeixement de les diverses estructures morfosintàctiques de la llengua llatina mitjançant la traducció literal d'un text a la seva llengua d'ús, tot comprovant així amb una major objectivitat la comprensió profunda del contingut. Aquests exercicis consistiran en la traducció sense diccionari d'oracions i fragments breus de textos senzills, preferentment narratius.

4. Produir frases senzilles escrites en llatí mitjançant retroversió i utilitzant les estructures pròpies de la llengua llatina (blocs 1 i 2).

Aquest criteri pretén constatar la consolidació de nocions lingüístiques com la correspondència entre cas i funció o la concordança, bàsiques per a la interpretació i traducció d'un text llatí i que es fixen notablement amb la pràctica de la traducció inversa. Aquests exercicis es realitzaran sobre oracions senzilles, simples, coordinades i subordinades de relatiu. Amb la retroversió es potencia també l'aprenentatge correcte dels enunciats dels termes més freqüents del vocabulari llatí.

5. Reconèixer en el lèxic de les llengües parlades en la comunitat paraules d'origen llatí i analitzar-ne l'evolució fonètica, morfològica i semàntica (blocs 1 i 3).

Aquest criteri intenta constatar si l'alumnat té consciència del fet que la llengua que parla i escriu ha evolucionat des del llatí. L'alumnat haurà de relacionar paraules de la seva llengua

d'ús o d'altres llengües romàniques amb els seus corresponents ètims llatins i identificar els canvis morfològics, sintàctics i semàntics produïts en el curs de la seva evolució.

6. Resumir oralment o per escrit el contingut de textos traduïts de diversos gèneres i distingir aspectes històrics o culturals que se'n desprenen (blocs 2 i 4).

A través d'aquest criteri s'avalua si es comprèn el contingut d'un text, es reconeixen les idees principals i s'aprecien els aspectes de la civilització romana que s'hi reflecteixen. Per això es podrà realitzar el resum de diferents textos i fer-ne comentaris en els quals s'utilitzin els coneixements adquirits. Els textos seleccionats seran preferentment històrics i contindran referències relatives als aspectes més rellevants de la cultura i la vida quotidiana a Roma.

7. Identificar els aspectes més importants de la història del poble romà i de la seva presència en el nostre país i reconèixer els vestigis de la cultura romana en diversos aspectes de la civilització actual (bloc 4).

Amb aquest criteri es comprovarà el coneixement del passat romà, especialment centrat en les illes Balears i també la península Ibèrica, i la constatació de la pervivència dels elements socioculturals en el món actual. Possibles exercicis són el treball sobre fonts escrites i iconogràfiques, sobre peces conservades en els fons museístics i jaciments arqueològics, o la recerca en els mitjans de comunicació de referències al món romà.

8. Realitzar, seguint les pautes del professor o professora, algun treball d'investigació sobre la pervivència del món romà en l'entorn pròxim a l'alumnat, tot consultant les fonts directes i utilitzant les tecnologies de la informació i la comunicació com a eina d'organització i comunicació dels resultats (bloc 4).

Aquest criteri pretén verificar que l'alumnat distingeix en el seu entorn els elements del món clàssic, reconeixent-los com a herència del nostre propi passat i que els interpreta a la llum dels coneixements que ja té, mitjançant la utilització selectiva de fonts diverses. També intenta avaluar la capacitat d'indagar en les fonts directes i prendre contacte amb els materials, ordenant les dades obtingudes i elaborant el treball mitjançant l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació com a eines fonamentals.

3.3.7.- CRITERIS DE QUALIFICACIÓ.

Per aprovar cada avaluació serà necessari haver fet regularment les activitats de classe i que la mitjana de les notes obtingudes en els diferents controls realitzats sigui igual o superior a 5. Aquesta nota es podrà ajustar en funció del progrés ascendent o descendent de cada alumne, tenint en compte la nota de l'última prova escrita, ja que en ella es valoraran els coneixements acumulats durant el trimestre.

Cada prova constarà d'un exercici d'anàlisi morfosintàctica i traducció d'un text i de dues o més qüestions de morfologia nominal i verbal. La pregunta d'anàlisi i traducció tindrà un valor mínim del 60% de tot l'exercici i el 40% restant es distribuirà equitativament entre les qüestions. Cada prova tindrà un valor màxim de 10 punts i cada error en l'anàlisi morfològica, sintàctica i/o traducció serà penalitzat fins arribar al màxim establert per a cada exercici. Pel

que fa als temes de cultura llatina inclosos en la programació, procurarem que estiguin implícits en els texts proposats i es valoraran en la correcció de la traducció.

3.3.8.- MÍNIMS EXIGIBLES A CADA CURS.

Bloc 1. La llengua llatina

- De l'indoeuropeu a les llengües romàniques.
- Abecedari, pronunciació i accentuació.
- Classes de paraules. Flexió nominal, pronominal i verbal.
- Sintaxi dels casos. La concordança. L'ordre de paraules.
- Sintaxi de les oracions. Nexes subordinants més freqüents. L'infinitiu.

Bloc 2. Els textos llatins i la seva interpretació

- Anàlisi morfosintàctica i tècniques de traducció.
- Lectura comparada i comentari de textos bilingües.
- Lectura, anàlisi i traducció de textos llatins.
- Retroversió de textos breus.
- Lectura comprensiva d'obres i fragments traduïts.

Bloc 3. El lèxic llatí i la seva evolució

- Aprenentatge de vocabulari bàsic llatí.
- Nocions d'evolució fonètica, morfològica i semàntica del llatí a les llengües romàniques.
- Expressions llatines incorporades a la llengua col·loquial i literària.

Bloc 4. Roma i el seu llegat

- Sinopsi històrica del món romà dels segles VIII aC fins al V dC.
- Organització política i social de Roma.
- Aspectes més rellevants de la cultura i la vida quotidiana a Roma.
- La romanització d'Hispania i els vestigis de la seva pervivència. El cas particular de les Balears: Palma i Pol·lèntia, vestigis romans en altres indrets, convivència amb els talaiòtics i púnics.

3.3.9.- CRITERIS DE PROMOCIÓ.

Promocionaran els alumnes que obtinguin una nota igual o superior a 5 a final de curs. Cas que algun alumne promocioni a 2n de batxillerat amb l'assignatura Llatí I pendent disposaran de dues possibilitats per recuperar la matèria:

a) Mitjançant examens o controls parcials durant el curs.

Els alumnes de segon que tinguin pendent el Llatí I de primer curs podran presentar-se a la darrera prova escrita de cadascuna de les tres avaluacions juntament amb els alumnes de primer. Els alumnes afectats s'hauran de posar en contacte amb la professora per tal DC020201-0

d'informar-se de les dates d'examens i, en cas d'incompatibilitat, concertar una data alternativa.

b) Prova global final.

Els alumnes que no s'hagin acollit al procediment anterior o no hagin superat els controls de cada avaluació podran presentar-se a una prova global el mes de maig.

Els alumnes que s'hagin acollit al procediment anterior i hagin superat els controls de cada avaluació quedaran dispensats d'aquesta prova global.

3.3.10.- ACTIVITATS DE RECUPERACIÓ PER A L'ALUMNAT AMB ASSIGNATURES PENDENTS I LES ACTIVITATS DE REFORÇ PREVISTES.

No hi ha alumnes en aquesta situació.

3.3.11.- CRITERIS PER A L'ELABORACIÓ DE LES ADAPTACIONS CURRICULARS INDIVIDUALS.

El departament atindrà els alumnes tenint en compte les seves diferències personals. Si es presenta la necessitat, es realitzaran les adaptacions curriculars individuals necessàries per adaptar el currículum programat a l'alumne o alumnes que les precisin. Aquestes ACIS seguiran el procediment indicat en el Projecte Curricular del Centre.

Les adaptacions s'elaboraran a partir de les mancances personals indicades a l'informe psicopedagògic de l'alumne/a. Sobre els objectius mínims programats a l'assignatura, s'adaptaran els continguts, exercicis, materials, formes d'agrupament, etc. a les possibilitats reals de l'alumne/a, procurant en tot moment que pugui assolir els objectius i els continguts programats per a la resta de companys.

3.3.12.- CONCRECIÓ DE LES ORIENTACIONS PER A LA INCLUSIÓ DELS TEMES TRANSVERSALS EN L'ENSENYAMENT.

S'aprofitarà l'estudi de la llengua i la cultura llatines per treballar algun dels temes transversals. Concretament:

L'educació per a la convivència i la pau.

-Malgrat l'imperialisme romà va provocar nombroses guerres amb els pobles limítrofs, es cercaran punts de reflexió sobre el respecte envers les cultures dels diversos pobles subjugats i l'enriquiment cultural que suposà l'intercanvi de bens culturals entre tots els súbdits romans.

-Valorar la Unió Europea com un intent de reunir tots els pobles d'Europa, a imitació de l'antic imperi romà, amb uns mètodes pacífics i respectuosos amb les diferents cultures i llengües de cada poble.

-El sistema democràtic de la república romana servirà per a reflexionar sobre els elements bàsics de la democràcia actual heretats de l'època clàssica i estudiar-ne les diferències.

Educació per a la salut.

DC020201-0

- Els temes de l'alimentació, la vivenda i la vida diària dels romans serviran de punt de reflexió sobre la pervivència dels aliments bàsics de la dieta mediterrània, els hàbits alimentaris i d'higiene (aigua corrent, banys públics, etc.).
- Els temes de l'urbanisme, configuració dels carrers, tipus d'edificacions públiques (aqüeductes, fonts, etc.) s'utilitzaran per a reflexionar sobre l'aprofitament de l'aigua com un bé escàs que s'ha de dosificar.

3.3.13.- MESURES QUE SERVEIXEN PER A CONCRETAR L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

El departament atindrà els alumnes tenint en compte les seves diferències personals. Si es presenta la necessitat, s'adaptaran els continguts, exercicis, materials, formes d'agrupament, etc. a les possibilitats reals de l'alumne/a, procurant en tot moment que pugui assolir els objectius i els continguts mínims programats per a la resta de companys, seguint sempre el procediment indicat en el Projecte Curricular del Centre.

3.3.14.- ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS PREVISTES PEL DEPARTAMENT.

El departament té previst realitzar, com a mínim dues activitats complementàries extraescolars: Visita a les restes de la ciutat romana de Pollentia i el Museu Arqueològic d'Alcúdia. Intentarem fer compatible aquesta sortida amb altres activitats programades per altres departaments amb l'objectiu de reduir el seu cost i per tant haurem d'acordar la dada de la seva realització entre tots els afectats.

Festival Juvenil Europeu de Teatre Grecollatí que es ve celebrant des de fa anys, en les dates programades per l'organització.

El departament es reserva alguna altra sortida extraescolar en el cas de sorgir durant el curs alguna proposta cultural relacionada amb el món clàssic (teatre, cinema, exposicions, etc.)

3.4. PROGRAMACIÓ DE GREC I: PRIMER DE BATXILLERAT.

3.4.1.- OBJECTIUS GENERALS.

L'ensenyament del grec en el batxillerat tindrà com a objectius desenvolupar en l'alumnat les capacitats següents:

1. Conèixer i utilitzar els fonaments morfològics, sintàctics i lèxics de la llengua grega, tot iniciant-se en la interpretació i traducció de textos de dificultat progressiva.
2. Reflexionar sobre el lèxic d'origen grec present en el llenguatge quotidià i en la terminologia científica, tot identificant ètims, prefixos i sufixos grecs que ajudin a una millor comprensió de les llengües modernes.
3. Analitzar textos grecs, originals, adaptats i traduïts, tot realitzant-ne una lectura comprensiva, i distingint les seves característiques principals i el gènere literari al qual pertanyen.
4. Assolir uns esquemes de les fites principals de la història de Grècia i de la literatura grega.
5. Utilitzar de manera crítica fonts d'informació variades, tot obtenint-ne dades rellevants per al coneixent de la llengua i cultura estudiades.
6. Reconèixer i valorar la contribució de les diferents manifestacions culturals de la Grècia antiga en diferents àmbits al llarg de la història i la seva pervivència actual, és a dir, a partir dels coneixements assimilats, ser capaç de posar-los en relació amb altres contextos que no siguin el de l'antiguitat clàssica.

3.4.2.- CONTINGUTS DISTRIBUÏTS TEMPORALMENT.

Els continguts dels blocs 2 i 3 ("Els textos grecs i la seva interpretació" i "El lèxic grec i la seva evolució") així com el tema "Religió i mitologia gregues" del bloc 4, s'aniran desenvolupant al llarg de tot el curs, tot aprofitant les oportunitats que ens presentin els texts proposats per a la seva anàlisi i traducció. Pel que fa al bloc 1 i a la resta del bloc 4 ("La llengua grega" i "Grècia i el seu llegat"), els seus continguts es distribuïran com segueix:

PRIMERA AVALUACIÓ.

Bloc 1. La llengua grega.

- De l'indoeuropeu al grec modern.
- L'alfabet grec. Pronunciació. Signes gràfics. Transcripció.
- Classes de paraules.
- Flexió nominal: substantius i adjectius de les declinacions primera i segona.
- Flexió verbal: present i pretèrit imperfect del verb copulatiu i dels verbs temàtics purs no contractes.
- Sintaxi de l'oració simple en veu activa: Sintaxi dels casos. La concordança.
- Sintaxi de l'oració coordinada: principals nexes i partícules de coordinació.

Bloc 4. Grècia i el seu llegat.

- Sinopsi de la geografia i història de Grècia.

SEGONA AVALUACIÓ.

Bloc 1. La llengua grega.

- Flexió nominal: Substantius i adjectius de la 3ra declinació. Revisió de les declinacions. Adjectius irregulars. Comparatius i superlatius.
- Flexió verbal. Categories verbals. Present i pretèrit imperfet de les veus mitja i passiva.
- Sintaxi de les oracions simples mitges i passives.
- Morfologia i sintaxi de l'infinitiu de present en construcció concertada.

Bloc 4. Grècia i el seu llegat.

- Literatura grega: gèneres i autors principals. Repercussió posterior i especial esment de la literatura balear.

TERCERA AVALUACIÓ.

Bloc 1. La llengua grega.

- Flexió pronominal: Pronoms personals. Adjectius o pronoms possessius. Adjectius o pronoms demostratius. Pronoms relatius. Pronoms interrogatius. Pronoms indefinits.
- Flexió verbal: mode indicatiu del verb copulatiu i dels verbs purs no contractes en veu activa, mitja i passiva (futur, aorist, perfet i plusquamperfet).
- Morfologia i Sintaxi del participi.

Bloc 4. Grècia i el seu llegat.

- La polis grega: organització política i social.
- La vida quotidiana. Pervivència d'alguns costums.

3.4.3.- METODOLOGIA.

Pretenem aplicar una metodologia activa i fomentar la participació de l'alumnat a classe. Les activitats estaran relacionades amb els objectius i els continguts que s'han d'adquirir en aquest curs.

Blocs 1 i 2: La llengua grega i els textos grecs i la seva interpretació

S'explicarà el que sabem de les llengües indoeuropees en el seu conjunt i la seva evolució cap a les llengües clàssiques i d'aquestes cap al grec modern i les llengües romàniques. Farem exercicis d'escriptura, transliteració i transcripció.

L'estudi de la morfologia i la sintaxi serà escalonat i, en la mesura del possible, es partirà dels coneixements de les llengües conegudes pels alumnes. Per a l'adquisició dels coneixements

morfològics i sintàctics, la professora donarà una breu explicació a la pissarra, seguida d'exercicis orals i escrits sobre el que s'ha explicat. Els alumnes hauran de fer exercicis de morfologia nominal i/o verbal a diari. Tots els exercicis seran corregits per la professora i comentats a classe posteriorment.

A continuació passarem a analitzar morfològicament i sintàctica oracions i texts adaptats en els quals es manegin els coneixements que s'han adquirit a cada unitat i aprendrem a traduir-los d'acord amb l'anàlisi prèvia. Aquesta serà l'activitat bàsica del curs, des de les primeres classes es realitzaran exercicis d'anàlisi i traducció de texts la dificultat dels quals anirà augmentant a mesura que els alumnes avancin en el domini de la llengua grega.

Es realitzaran també exercicis de traducció inversa que permetran posar en pràctica la teoria apresada i reflexionar sobre ella.

Bloc 3. El lèxic grec i la seva evolució

A fi d'enriquir l'expressió oral i escrita de l'alumnat, donarem gran importància a l'adquisició d'un vocabulari bàsic de rel grega. Començarem des del mateix moment que els alumnes coneguin l'alfabet, aprofitant les paraules dels vocabularis de cada unitat que hagin tengut rendiment en les llengües modernes. A partir de la transliteració a l'abecedari llatí, aprendrem les normes bàsiques de transcripció i els processos de composició i derivació que ens permetin comprendre la relació entre les paraules cultes de les llengües modernes que estudien els nostres alumnes i la paraula grega que els ha originat i confeccionar famílies de paraules procedents d'un mateix ètim grec.

Bloc 4. Grècia i el seu llegat

Per al coneixement de la geografia, la història i les institucions gregues recorrerem a les explicacions teòriques. Presentarem els aspectes fonamentals de la religió, la mitologia i la literatura, per desenvolupar-los més àmpliament a segon curs, amb motiu de les proves d'accés a la universitat. Les explicacions seran il·lustrades amb la lectura de traduccions de fragments de texts relacionats amb la matèria, sobre els que es realitzaran exercicis de comprensió, i amb materials audiovisuals diversos, si ho considerem oportú.

Incidirem especialment en aquells aspectes de la cultura grega que encara perduren en els nostres dies, de manera que els alumnes no vegin el món clàssic com una cosa fossilitzada, sinó amb vigència en el món actual.

3.4.4.- MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.

En lloc de llibre de text, els alumnes utilitzaran "Gramática griega", on trobaran tots els continguts de fonètica, morfologia i sintaxi, i "Helade. Ejercicios de griego I- Morfologia" amb exercicis d'aplicació dels continguts teòrics, oracions i texts per traduir, vocabulari i expressions gregues bàsiques.

No serà necessari aquest curs l'ús del diccionari, perquè l'alumnat anirà elaborant el seu propi vocabulari al llarg del curs.

Serà imprescindible un quadern de pràctiques perquè l'alumne/a realitzi els exercicis proposats.

El departament proporcionarà altre tipus de material: llibres de consulta, mapes, material audiovisual i/o fotocòpies amb explicacions o exercicis complementaris, sobretot, pel que fa als temes relatius al bloc Grècia i el seu llegat.

3.4.5.- PROCEDIMENTS I SISTEMES D'AVALUACIÓ DE L'APRENTATGE.

L'avaluació ha de tenir les mateixes característiques generals descrites en els criteris d'avaluació de Llatí I.

Per comprovar si l'alumnat ha aconseguit els objectius fixats es realitzaran proves orals i escrites que inclouran exercicis teòrics sobre els coneixements adquirits, especialment de morfologia, vocabulari i sintaxi; anàlisi sintàctica de frases i texts adaptats de dificultat progressiva, traducció inversa, exercicis d'etimologia i de cultura grega.

A principi de curs es realitzarà un sondeig sobre els coneixements de morfologia i sintaxi de l'alumnat com a punt de partida de les explicacions de morfologia i sintaxi gregues. Al llarg de cada trimestre es realitzarà una avaluació formativa per tal d'anar revisant el procés d'aprenentatge dels alumnes. Es procurarà realitzar tres o quatre proves escrites per avaluació. Al finalitzar cada trimestre es realitzarà una avaluació sumativa que valorarà el procés d'aprenentatge assolit per a cada alumne/a durant aquest període.

El sistema d'avaluació contínua implica que no es realitzaran controls de recuperació especials durant el mateix curs. Es considerarà que l'alumne que aprova els exàmens successius ha recuperat la matèria que havia suspès anteriorment. D'aquesta manera, l'alumne que aprova la darrera avaluació aprova el curs.

Per a aquells alumnes que no progressin adequadament en l'adquisició dels coneixements, es dissenyaran exercicis de recuperació personalitzats, de manera que puguin posar-se al nivell dels companys el més prest possible.

Cas que un/a alumne/a suspengui la darrera avaluació podrà recuperar el curs acollint-se a un examen especial en el mes de juny.

Si algun alumne/a no assolís els continguts el mes de juny, podrà realitzar un examen extraordinari el mes de setembre.

3.4.6.- CRITERIS D'AVALUACIÓ.

1. Llegir textos grecs breus, transcriure els seus termes a la llengua materna, utilitzar els diferents signes ortogràfics i de puntuació, i reconèixer el reflex de l'alfabet grec en l'abecedari llatí propi de les llengües modernes (bloc 1).

Amb aquest criteri es comprova si l'alumnat reconeix els signes ortogràfics bàsics de la llengua grega i llegeix amb soltesa textos breus. Així mateix es comprovarà la capacitat de l'alumnat per transcriure termes a la seva llengua materna i per relacionar els dos sistemes d'escriptura, tot distingint les semblances i diferències ortogràfiques i fonètiques entre ambdós.

2. Reconèixer en textos grecs els elements bàsics de la morfologia i la sintaxi de l'oració, tot apreciament variants i coincidències amb altres llengües conegudes (blocs 1 i 2).

Aquest criteri pretén comprovar si s'han adquirit les nocions de morfologia i sintaxi que permetin reconèixer les característiques d'una llengua flexiva, i identificar-hi formes i

funcions. Es relacionaran aquests elements bàsics amb els de la llengua materna o altres de conegudes.

3. Traduir textos senzills (blocs 1 i 2).

Amb aquest criteri es pretén determinar la capacitat de reconèixer les diverses estructures lingüístiques d'una llengua flexiva mitjançant la traducció literal d'un text a la seva llengua d'ús. Els textos seran breus, originals o elaborats, preferentment en prosa àtica dels segles V i IV a. C. i de dificultat mínima. Es valorarà l'elecció correcta de les estructures sintàctiques, de les formes verbals, de les equivalències lèxiques en la llengua materna i de l'ordre de paraules en el procés i resultat de la traducció.

4. Distingir els hel·lenismes més freqüents del vocabulari comú i del lèxic científic i tècnic de les llengües modernes, a partir de termes que apareguin en els textos (blocs 1 i 3).

Aquest criteri permet comprovar si l'alumnat és capaç de relacionar termes de la seva llengua materna o d'altres de conegudes per ell amb el corresponent ètim grec. També intenta verificar si l'alumnat ha adquirit un vocabulari bàsic que li permeti deduir paraules, tenint en compte els procediments de derivació i composició, de la mateixa família etimològica i els seus significats.

5. Llegir i comentar textos traduïts de diversos gèneres i distingir els aspectes històrics i culturals que contenen (blocs 1, 2 i 4).

Amb aquest criteri es pretén determinar la capacitat de comprendre el contingut essencial d'un text, delimitar les seves parts i establir la relació entre elles. L'estudiant podrà manifestar la seva competència mitjançant exercicis de lectura comprensiva de textos amb sentit complet pertanyents a diversos gèneres literaris, anàlisi i síntesi dels mateixos, tot contrastant-los amb textos de literatura actual i valorant la possible vigència dels dits aspectes en l'actualitat.

6. Assolir un esquema dels principals gèneres i autors literaris grecs (bloc 4).

Amb aquest criteri es vol dotar l'alumnat d'uns coneixements mínims de la contribució de la llengua grega a la literatura universal, prenent Grècia en tant que bressol de la cultura europea que arriba fins als nostres dies.

7. Situar en el temps i en l'espai els esdeveniments històrics més importants de Grècia, com les seves manifestacions culturals bàsiques i reconèixer la seva empremta en la nostra civilització (bloc 4).

Aquest criteri tracta de comprovar que se situen en la seva època i el marc geogràfic tant els esdeveniments més importants que forjaren la història de Grècia com les seves manifestacions culturals més significatives. Es pretén també constatar si hom és capaç de reconèixer els elements de la cultura grega presents a l'actualitat. L'alumnat podrà manifestar la seva competència elaborant mapes i desenvolupant exposicions escrites o bé orals sobre el món clàssic.

8. Reconèixer les principals divinitats gregues i identificar-les en múltiples manifestacions artístiques (bloc 4).

Aquest criteri pretén avaluar la competència de l'alumnat a l'hora d'analitzar una obra d'art inspirada en el panteó grec. Es podran reconèixer les deïtats gregues en pintures, escultures, obres literàries i altres manifestacions artístiques, tant en general a nivell europeu com en particular dins la comunitat de les Illes Balears.

9. Realitzar, tot seguint les pautes del professor o professora, petits treballs d'investigació sobre la pervivència del món grec, tot consultant les fonts directes i utilitzant les tecnologies de la informació i la comunicació com a eines d'organització i comunicació dels resultats (bloc 4).

Aquest criteri pretén verificar que l'alumnat distingeix els elements del món clàssic, tot reconeixent-los com a herència del nostre propi passat i que els interpreta a la llum dels coneixements que ja té, mitjançant la utilització selectiva de fonts diverses. També tracta d'avaluar si és capaç d'indagar en les fonts directes i prendre contacte amb els materials ordenant les dades obtingudes i elaborant el seu treball mitjançant l'ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació com a eines fonamentals.

10. Analitzar una obra artística, de qualsevol tipus de manifestació, present o gestada en el si de la comunitat balear i posar-la en relació amb els coneixements apresos (bloc 4).

Amb aquest criteri es pretén valorar la capacitat de l'alumnat per posar en relació allò que ha après a nivell teòric amb una realitat en la qual s'ha inspirat. Es vol fomentar també la troballa de les arrels clàssiques de la nostra literatura, escultura, pintura, etc.

3.4.7.- CRITERIS DE QUALIFICACIÓ.

Per aprovar cada avaluació serà necessari haver fet regularment les activitats de classe i que la mitjana de les notes obtingudes en els diferents controls realitzats sigui igual o superior a 5. Aquesta nota es podrà ajustar en funció del progrés ascendent o descendent de cada alumne, tenint en compte la nota de l'última prova escrita, ja que en ella es valoraran els coneixements acumulats durant el trimestre.

En cada prova hi haurà un exercici d'anàlisi morfosintàctica i traducció d'una sèrie de frases o d'un text, aquest exercici tindrà un valor mínim del 60% del valor total de la prova. El 40% restant es distribuirà entre dues o més qüestions de morfologia nominal i/o verbal, d'etimologia i/o de cultura grega. Cada prova tindrà un valor màxim de 10 punts i cada error en l'anàlisi morfològica, sintàctica i/o traducció serà penalitzat fins arribar al màxim establert per a cada exercici.

3.4.8.- MÍNIMS EXIGIBLES A CADA CURS.

Bloc 1. La llengua grega

- De l'indoeuropeu al grec modern.

- L'alfabet grec. Pronunciació. Signes gràfics. Transcripció.
- Classes de paraules. Flexió nominal, pronominal i verbal.
- Sintaxi dels casos. La concordança.
- Sintaxi del participi.
- - Sintaxi de les oracions simples i les coordinades. Nexes i partícules.

Bloc 2. Els textos grecs i la seva interpretació

- Iniciació en les tècniques de traducció i el comentari de textos.
- Anàlisi morfosintàctica.
- Lectura comprensiva d'obres i fragments traduïts.
- Interpretació de textos: qüestions de realia.

Bloc 3. El lèxic grec i la seva evolució

- Aprenentatge del vocabulari grec bàsic.
- Formació de paraules. Prefixos i sufixos. Composició i derivació.
- Hel·lenismes en el vocabulari comú de les llengües modernes.
- El vocabulari científic i tècnic.

Bloc 4. Grècia i el seu llegat

- Sinopsi de la geografia i història de Grècia.
- La polis grega: organització política i social.
- La vida quotidiana. Pervivència d'alguns costums.
- Religió i mitologia gregues: la seva influència en totes les arts. Especial comparació amb el patrimoni cultural de les Illes Balears.
- Literatura grega: gèneres i autors principals. Repercussió posterior i especial esment de la literatura balear.

3.4.9.- CRITERIS DE PROMOCIÓ.

Promocionaran tots els alumnes que, a final de curs, hagin obtingut una qualificació igual o superior a 5. Cas que algun alumne promocioni a 2n de batxillerat amb l'assignatura Grec I pendent de 1r de batxillerat, disposarà de dues possibilitats per recuperar la matèria:

a) Mitjançant examens o controls parcials durant el curs.

Els alumnes de segon que tinguin pendent el Grec I de primer curs podran presentar-se a la darrera prova escrita de cadascuna de les tres avaluacions juntament amb els alumnes de primer. Els alumnes afectats s'hauran de posar en contacte amb la professora per tal d'informar-se de les dates d'exàmens i, en cas d'incompatibilitat, concertar una data alternativa.

b) Prova global final.

Els alumnes que no s'hagin acollit al procediment anterior o no hagin superat els controls de cada avaluació podran presentar-se a una prova global el mes de maig.

Els alumnes que s'hagin acollit al procediment anterior i hagin superat els controls de cada avaluació quedaran dispensats d'aquesta prova global.

3.4.10.- ACTIVITATS DE RECUPERACIÓ PER A L'ALUMNAT AMB ASSIGNATURES PENDENTS I LES ACTIVITATS DE REFORÇ PREVISTES.

No hi ha alumnes en aquesta situació.

3.4.11.- CRITERIS PER A L'ELABORACIÓ DE LES ADAPTACIONS CURRICULARS INDIVIDUALS.

El departament atindrà els alumnes tenint en compte les seves diferències personals. Si es presenta la necessitat, es realitzaran les adaptacions curriculars individuals necessàries per adaptar el currículum programat a l'alumne o alumnes que les precisin. Aquestes ACIS seguiran el procediment indicat en el Projecte Curricular del Centre.

Les adaptacions s'elaboraran a partir de les mancances personals indicades a l'informe psicopedagògic de l'alumne/a. Sobre els objectius mínims programats a l'assignatura, s'adaptaran els continguts, exercicis, materials, formes d'agrupament, etc. a les possibilitats reals de l'alumne/a, procurant en tot moment que pugui assolir els objectius i els continguts programats per a la resta de companys.

3.4.12.- CONCRECIÓ DE LES ORIENTACIONS PER A LA INCLUSIÓ DELS TEMES TRANSVERSALS EN L'ENSENYAMENT.

Com en el cas del Llatí, s'aprofitarà l'estudi de la cultura grega per a treballar algun dels temes transversals.

L'educació per a la convivència i la pau.

- Respecte per altres formes de parlar i d'escriure.
- Reflexió sobre la societat patriarcal i la situació de la dona, els estrangers i els esclaus en el món antic per tal de reivindicar l'autonomia personal i la igualtat entre tots els éssers humans i rebutjar qualsevol discriminació per raó de sexe, raça, llengua o religió.
- Reflexió sobre els conceptes de nació i d'estat i la necessitat d'afrontar els problemes que planteja la convivència de les diverses nacions d'Espanya i d'Europa amb mètodes pacífics i respectuosos amb les diferents cultures i llengües de cada poble.
- Defensa de la democràcia com a garantia de respecte dels drets humans.

Educació per a la salut.

- Els temes de l'alimentació, la vivenda i la vida diària dels grecs proposaran una reflexió sobre la dieta mediterrània, els hàbits alimentaris, l'educació física i la higiene.

3.4.13.- MESURES QUE SERVEIXEN PER A CONCRETAR L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

El departament atindrà els alumnes tenint en compte les seves diferències personals. Si es presenta la necessitat, s'adaptaran els continguts, exercicis, materials, formes d'agrupament, etc. a les possibilitats reals de l'alumne/a, procurant en tot moment que pugui assolir els objectius i els continguts mínims programats per a la resta de companys, seguint sempre el procediment indicat en el Projecte Curricular del Centre.

3.4.14.- ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS PREVISTES PEL DEPARTAMENT.

Tots els alumnes de Grec I cursen també Llatí I, per tant les activitats proposades seran les mateixes que s'han descrit en l'apartat corresponent.

3.5. PROGRAMACIÓ DE LLATÍ II: SEGON CURS DE BATXILLERAT.

3.5.1. OBJECTIUS GENERALS.

D'acord amb el RD 3474/2000, de 29 de desembre, en el qual s'estableixen les ensenyances mínimes de batxillerat, els objectius generals d'aquesta matèria han de contribuir que els alumnes assumeixin les següents capacitats:

- Interpretar, d'una manera coherent, el contingut d'un text de dificultat progressiva aplicant-hi els coneixements morfològics, sintàctics i lèxics bàsics de la llengua llatina.
- Reflexionar sobre els elements substancials que conformen les llengües i relacionar els components significatius de la llengua llatina (flexió nominal, pronominal i verbal) amb les llengües modernes derivades del llatí o influïdes per aquest, en especial la llengua de l'alumne/a.
- Analitzar texts llatins diversos, originals, adaptats o traduïts i originals, mitjançant una lectura comprensiva i distingir les seves característiques essencials i el gènere literari al qual pertanyen.
- Ordenar els conceptes lingüístics propis i establir relacions entre àmbits lingüístics diversos que desenvolupen les estructures lògiques de l'alumnat, per tal de millorar la seva comprensió i expressió oral i escrita.
- Reconèixer alguns dels elements de la herència llatina que romanen en el món actual i apreciar-los com una de les claus per a la seva interpretació.
- Identificar les principals realitzacions històriques, sociopolítiques, literàries i culturals del poble romà, i assenyalar-ne la repercussió en la història d'Occident i en especial de les Illes Balears.
- Obtenir informació a partir de l'estudi de fonts literàries i de tota mena, relacionades amb la cultura clàssica, per tal d'extreure'n conclusions.
- Adonar-se que la llengua llatina i la cultura clàssica han perllongat la seva influència en el temps i han esdevingut un model imitable per a generacions posteriors.
- Apreciar el coneixement del món romà com una de les claus per interpretar els esdeveniments històrics posteriors.
- Valorar positivament l'esperit eclèctic i pragmàtic romà com un element integrador de diferents corrents de pensament i productor de fets bàsics per a la història d'Occident.
- Desenvolupar el sentiment de pertinença a la unitat política, social i cultural que és Europa, la base de la qual es troba en el món clàssic, amb actituds de tolerància i respecte pels seus diferents pobles i pels d'altres zones del món.

3.5.2. CONTINGUTS DISTRIBUITS TEMPORALMENT.

PRIMERA AVALUACIÓ.

Encara que els alumnes ja tenen coneixements del llatí del curs anterior, és útil començar des del principi repassant els coneixements del curs anterior.

Morfologia i sintaxi.

DC020201-0

Conjugació regular activa i passiva: modes personals.

Modes no personals del verb:

Participis. Sintaxi del participi: participi concertat i ablatiu absolut. Valor dels participis de futur. La conjugació perifràstica activa i passiva.

Infinitius. Sintaxis de l'infinitiu: Valor de subjecte i objecte. Oracions d'infinitiu: Subjecte en acusatiu. Valors del verbs. Infinitiu històric. Construcció personal de l'infinitiu.

Gerundi i gerundiu. Supí. Sintaxi del gerundi, gerundiu i supí.

Verbs deponents: passius, actius i semideponents.

Verbs defectius i impersonals.

Conjugació irregular llatina:

sum i composts, valors principals del verb *sum*: el datiu possessiu,

nolo, volo, malo,

eo i els seus composts,

fero i composts,

fio i *edo*.

Revisió i aprofundiment de les declinacions: Formes nominals irregulars.

Aprofundiment en l'estudi de l'adjectiu.

Formació d'adverbis a partir dels adjectius.

Graus de l'adjectiu i de l'adverbi. Oracions comparatives i amb superlatiu.

Flexió pronominal: Revisió i aprofundiment.

Pronoms relatius. Oracions de relatiu adjectives, substantives i adverbials. El relatiu coordinatiu.

Pronoms, adjectius i partícules interrogatives. Oracions interrogatives directes i indirectes.

Els texts llatins.

Lectura comprensiva de texts traduïts dels historiadors romans (Juli César, Titus Livi, Aulus Geli), dels filòsofs i dels oradors (Ciceró).

Tècnica de l'ús correcte del diccionari.

Traducció de texts llatins originals.

Anàlisi morfològica i sintàctica dels texts a traduir.

Acostament al context social, cultural i històric dels texts traduïts.

Els continguts textuais seran l'eix de l'aprenentatge d'aquest curs. Encara que l'ideal seria traduir fragments de texts representatius de cada gènere literari, la limitació del temps i la reducció de l'aprenentatge del llatí a dos cursos ens obliga a fer una selecció de texts. D'acord amb les orientacions de la UIB ens centrarem en texts dels autors proposats per a aquest curs: César, Aulus Geli, Titus Livi i Ciceró.

El lèxic llatí.

Repàs i ampliació de les principals lleis d'evolució fonètica del llatí a les llengües romàniques parlades pels alumnes.

Estudi de la formació de paraules llatines. Composició i derivació.

Aprenentatge de vocabulari d'origen grec i llatí usual a la història i a la filosofia.
Continuació de l'aprenentatge d'expressions llatines incorporades al llenguatge habitual.

Art i literatura en el món romà. La seva pervivència a Europa.

La mitologia clàssica i la seva influència en la cultura fins l'actualitat.
La història, la filosofia i l'oratoría a Roma. Autors més significatius.
Repàs dels continguts culturals estudiats el curs anterior.

SEGONA AVALUACIÓ.

Morfologia i sintaxi.

Oracions simples:

predicatives – copulatives,
transitives – intransitives,
actives – passives.

Funcions sintàctiques dels casos llatins. Preposicions. Qüestions de lloc *unde, ubi, quo, qua*. Qüestions de temps.

Oracions coordinades: conjuncions coordinants copulatives, disjuntives, adversatives, etc...

Oracions subordinades: substantives, adjectives i adverbials.

Oracions subordinades substantives amb *quod, ut/ne, quominus, quin*.

Oracions amb els valors més usuals de *cum, ut i quod*.

Els textos llatins.

Lectura comprensiva de texts traduïts de l'èpica: Virgili i Lucà, la lírica: Catul, Tíbul, Ovidi i Horaci, i la dramàtica: Plaute i Terenci. Tot prestant especial atenció a la lectura dels passatges de *Les Metamorfosis* d'Ovidi proposats per a selectivitat.

Es continuarà aprofundint en la tècnica de traducció de texts llatins:

Anàlisi morfosintàctica.

Estudi sintàctic comparatiu.

Captació de les característiques morfosintàctiques de cada gènere literari.

Acostament al context social, cultura i històric dels texts interpretats.

Iniciació al comentari de text.

El lèxic llatí.

Continuació de l'estudi de formació de paraules llatines. Composició i derivació.

Aprenentatge de vocabulari d'origen grecollatí usual a: Literatura, Química i Biologia.

Continuació de l'aprenentatge d'expressions llatines incorporades al lèxic actual.

Art i literatura en el món romà.

Els gèneres literaris: èpica, lírica i dramàtica i la seva influència en la literatura castellana i catalana.

Pervivència del Dret Romà.

El llegat de Roma a Hispània. Aprofundiment en el llegat de Mallorca.

TERCERA AVALUACIÓ.

Sintaxi.

Oracions subordinades adverbials:

Finals.

Temporals.

Causals.

Consecutives,

Comparatives,

Concessives,

Condicionals.

Els texts llatins.

Es profunditzarà en la tècnica de traducció de texts.

Sobre els texts es realitzarà:

Anàlisi morfològica i sintàctica.

Acostament al context social, cultural i històric.

Captació de les característiques morfosintàctiques dels gèneres literaris traduïts.

Aprofundiment en el comentari de texts.

El lèxic.

Aprentatge de vocabulari específic d'origen grecollatí vinculat a les assignatures tècniques.

Continuació de l'aprenentatge d'expressions llatines incorporades al lèxic habitual.

Art i literatura en el món romà. La seva pervivència a Europa.

Gèneres literaris: La sàtira i la didàctica.

Repàs dels aspectes més importants.

3.5.3. METODOLOGIA.

Com en tot aprenentatge de llengües, se seguirà una metodologia activa. Les activitats bàsiques d'aquest curs seran l'anàlisi sintàctica i la traducció practicades diàriament, sobre texts originals, sempre que sigui possible, o texts adaptats i frases quan es consideri necessari.

Per tal d'avançar en la comprensió integral dels texts proposats, serà necessari alternar la pràctica de la traducció amb exercicis concrets encaminats a ampliar i aprofundir els coneixements morfològics, sintàctics i lèxics adquirits durant el primer curs. Per tant es proposaran exercicis de declinació, de conjugació, d'identificació de formes, de concordança,

etc., i s'estudiaran les principals lleis d'evolució fonètica del llatí a les llengües romàniques utilitzades pels alumnes amb exercicis d'etimologia, derivació i comentari de locucions romanes del llenguatge habitual. Tots els exercicis seran comentats a classe amb tots els alumnes del grup i posteriorment corregits per la professora.

A partir de la segona avaluació s'iniciarà l'alumnat en la tècnica del comentari de text. Amb aquest motiu, els alumnes aprendran a situar el fragment proposat en el conjunt de l'obra de l'autor; atendre les característiques del seu vocabulari, morfologia, sintaxi, etc.; i treure conclusions del conjunt. Per això serà aconsellable conèixer alguns aspectes de la biografia i de l'obra de l'autor.

Per al estudi dels temes culturals s'aprofitarà el material disponible a les biblioteques del centre i del Departament.

3.5.4. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.

Com a documents bàsics, farem ús dels apunts proporcionats per la professora i l'antologia de texts dels autors proposats per a selectivitat confeccionada per un grup de professors de Llatí de Batxillerat sota la coordinació del Sr. Josep Campillo Galmés. A més comptarem amb texts traduïts d'autors llatins, articles periodístics, llibres especialitzats, mapes, materials audiovisuals diversos, etc.

Seran imprescindibles l'ús d'un diccionari llatí-català o llatí-espanyol, com auxiliar en les tasques de traducció, i un quadern de pràctiques per a la realització d'esquemes, exercicis, texts per a traduir, comentari de texts literaris traduïts, etc.

3.5.5. PROCEDIMENTS I SISTEMES D'AVALUACIÓ DE L'APRENENTATGE.

L'avaluació ha de tenir les mateixes característiques descrites per a Llatí I, en qualsevol cas es tendran particularment en compte l'observació de l'actitud i la participació en la classe de l'alumnat, la revisió, correcció i comentari diaris de les activitats encomanades i les proves escrites mensuals, amb un mínim de tres per avaluació.

Com a conseqüència de l'aplicació de l'avaluació contínua, no es realitzaran controls de recuperació especials durant el mateix curs. Es considerarà que l'alumne/a que hagi suspès alguna prova recupera la matèria suspesa en aprovar els examens acumulatius següents. D'aquesta manera, l'alumne/a que aprovi la darrera avaluació recuperarà les avaluacions anteriors, si les tenia suspeses, i aprovarà el curs.

Cas que un/a alumne/a suspenguí únicament la darrera avaluació, podrà recuperar-la acollint-se a un examen final de recuperació el mes de maig.

Si algun alumne no aprova el curs en convocatòria ordinària, disposarà d'una última convocatòria extraordinària el mes de setembre.

3.5.6. CRITERIS D'AVALUACIÓ.

L'avaluació tendrà en compte els criteris següents:

Morfologia i sintaxi del llatí.

Ser capaç d'analitzar qualsevol forma nominal o verbal i de fer-ne la flexió.

Reconèixer i diferenciar tot tipus d'estructures sintàctiques.

Transformar estructures proposades en altres equivalents.

Establir relacions entre els conceptes lingüístics emprats en l'aprenentatge de la llengua llatina amb els de les llengües que l'alumnat coneix.

Valorar el coneixement del llatí com a eina de coneixement de la llengua pròpia.

Mitjançant aquests criteris es pretén avaluar si l'alumnat domina la morfologia llatina; és a dir, si és capaç de reconèixer i manejar qualsevol forma, regular i irregular; si identifica i distingeix adequadament qualsevol tipus de relació sintàctica; si reconeix i diferencia els nexes de subordinació; si és capaç de comparar els mecanismes sintàctics llatins amb els de la llengua catalana i els d'altres llengües modernes.

Els texts llatins.

Traduir a la llengua pròpia un text de dificultat adequada d'un autor llatí i identificar-hi els elements bàsics de la morfologia i de la sintaxi de la frase.

Analitzar morfològica i sintàcticament els texts que s'han de traduir.

Resumir oralment o per escrit el contingut de texts llatins, preferentment narratius, i delimitar-ne les parts.

Comparar traduccions diverses d'un mateix text per valorar la seva validesa segons el seu criteri.

A través d'aquests criteris es comprovarà si l'alumnat és capaç de passar a la llengua catalana, parcialment o totalment i amb coherència, texts llatins de gèneres literaris diversos i de certa complexitat; si sap aplicar els coneixements de morfologia i sintaxi per analitzar un text, amb la finalitat d'entendre'l i traduir-lo; si pot extreure la idea principal d'un text destriant-la de les secundàries per tal de fer-ne un resum; si és capaç de diferenciar els diversos registres lingüístics que poden donar lloc a traduccions diverses d'un mateix text. Per a les traduccions, l'alumnat comptarà amb l'eina del diccionari, que s'haurà d'aprendre a usar raonadament. Així mateix, serà convenient insistir en el domini del lèxic bàsic après a primer curs.

El lèxic del llatí.

Emprar el diccionari correctament aprofitant tota la informació morfològica, sintàctica i semàntica que proporciona.

Utilitzar algunes expressions llatines d'ús habitual en el registre estàndard de la llengua pròpia.

Justificar la grafia i el significat de mots de la llengua pròpia a partir del seu ètim llatí.

Emprar el lèxic bàsic de la llengua llatina en l'establiment de relacions, equivalències i oposicions semàntiques.

Emprar adequadament el lèxic de les diferents disciplines humanístiques i ser rigorós en el seu ús.

Aquests criteris volen verificar si l'alumnat és capaç de distingir els sistemes de derivació i composició llatins, comparant-los amb el català i altres llengües que estudiï; si sap ordenar les paraules llatines per famílies lèxiques; si coneix el procés de derivació i composició de paraules i l'aplica identificant les seves arrels etimològiques; si reconeix paraules d'origen grec o llatí en texts d'altres matèries i d'altres llengües; si és capaç d'observar i classificar els

principals trets evolutius de la llengua llatina, si els reconeix en la llengua catalana diferenciant cultismes i paraules patrimonials; si sap interpretar les expressions llatines que més habitualment s'utilitzen en el llenguatge actual i si sap usar-les en texts de producció pròpia.

Art i literatura en el món romà. La seva pervivència a Europa.

Assenyalar els autors, obres i gèneres més importants de la història de la literatura llatina.

Comentar literàriament fragments o obres de la literatura llatina.

Comparar obres artístiques i literàries clàssiques amb obres posteriors que s'hi hagin inspirat a fi de veure-hi les semblances i diferències i poder-ne extreure conclusions senzilles.

Aplicar les tècniques d'anàlisi, síntesi i comentari en l'elaboració de treballs senzills referents a la literatura llatina.

Reconèixer l'herència literària llatina en texts d'autors balears.

Valorar l'herència literària de Roma en el món occidental.

Ser conscient de l'origen grecollatí de la nostra literatura i el nostre art.

La finalitat d'aquests criteris és comprovar que l'alumnat llegeixi texts en versió original i traduïts, que els analitzi i vagi diferenciant els diferents gèneres de la literatura llatina; que sàpiga sintetitzar-ne el contingut, localitzar els personatges, la seva temàtica i la situació d'espais i de temps; que sàpiga cercar vestigis de la seva pervivència en la literatura catalana i europea posterior; que reconegui els assoliments artístics i tècnics més importants de la civilització romana; que sigui capaç de dur a terme treballs senzills d'investigació i recerca.

3.5.7. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ.

Per aprovar cada avaluació serà necessari haver fet regularment les activitats de classe i que la mitjana de les notes obtingudes en els diferents controls realitzats sigui igual o superior a 5. Aquesta nota es podrà ajustar en funció del progrés ascendent o descendent de cada alumne, tenint en compte la nota de l'última prova escrita, ja que en ella es valoraran els coneixements acumulats durant el trimestre. Per a l'avaluació final, es procedirà de la mateixa manera, i es valorarà l'evolució de cada alumne/a al llarg del curs.

La freqüència de les proves escrites anirà augmentant al llarg del curs, des d'un mínim d'una prova mensual fins a una prova quinzenal. Cada una d'aquestes proves tindrà la mateixa estructura de l'examen de selectivitat: exercici d'anàlisi i traducció d'un text clàssic (70% del valor total de la prova), exercicis complementaris de morfologia i/o sintaxi relacionats amb el text proposat (20% del valor total) i una qüestió de literatura sobre les lectures proposades (10% del valor total). Cada prova tindrà un valor màxim de 10 punts i la penalització per cada error de morfologia, sintaxi i/o traducció serà proporcional a la seva gravetat, fins arribar a la puntuació màxima establerta per a cada exercici.

3.5.8. MÍNIMS EXIGIBLES.

Morfologia i sintaxi.

Revisió de la morfologia nominal i pronominal. Formes poc usuals i irregulars.
Revisió de la morfologia dels verbs regulars, del verb *sum* i dels seus compostos.
Conjugació de verbs irregulars i de verbs defectius. Formes nominals del verb.
Aprofundiment en l'estudi de la sintaxi nominal: sintaxi dels casos.
Revisió de la sintaxi de l'oració simple, de la juxtaposició i de la coordinació.
L'oració composta: la subordinació.
Construccions de participi i d'infinitiu no concertats. El gerundi i el gerundiu.

Els texts llatins.

Aprofundiment en les tècniques de comentari i traducció de texts llatins. Comparació del text original i la seva traducció.
Anàlisi morfològica i sintàctica dels texts proposats.
Ús del diccionari.
Lectura i interpretació de texts traduïts: els gèneres literaris.

El lèxic del llatí.

Formació de paraules llatines. Composició i derivació.
Aprentatge de vocabulari d'origen llatí: lèxic de les disciplines humanístiques.
Locucions i frases fetes llatines incorporades al llenguatge habitual i culte.
Normes de derivació etimològica.

Art i literatura en el món romà. La seva pervivència a Europa.

Etapas de la literatura llatina.
Els gèneres literaris llatins i la seva continuïtat en la literatura occidental: la literatura catalana.
Tècnica i art a Roma. La seva pervivència a Occident.

3.5.9. CRITERIS DE PROMOCIÓ.

Promocionaran els alumnes amb avaluació positiva, és a dir, aquells que hagin obtingut una qualificació igual o superior a 5 en acabar el curs.

3.5.10. ACTIVITATS DE RECUPERACIÓ PER A L'ALUMNAT AMB ASSIGNATURES PENDENTS I LES ACTIVITATS DE REFORÇ PREVISTES.

No hi ha alumnes amb aquesta matèria pendent del curs anterior.

3.5.11. CRITERIS PER A L'ELABORACIÓ DE LES ADAPTACIONS CURRICULARS INDIVIDUALS.

El departament atindrà els alumnes tenint en compte les seves diferències personals. Si es presenta la necessitat, es realitzaran les adaptacions curriculars individuals necessàries per adaptar el currículum programat a l'alumne o alumnes que les precisin. Aquestes ACIS seguiran el procediment indicat en el Projecte Curricular del Centre.

Les adaptacions s'elaboraran a partir de les mancances personals indicades a l'informe psicopedagògic de l'alumne/a. Sobre els objectius mínims programats a l'assignatura, s'adaptaran els continguts, exercicis, materials, formes d'agrupament, etc. a les possibilitats reals de l'alumne/a, procurant en tot moment que pugui assolir els objectius i els continguts programats per a la resta de companys.

3.5.12. CONCRECIÓ DE LES ORIENTACIONS PER A LA INCLUSIÓ DELS TEMES TRANSVERSALS EN L'ENSENYAMENT.

La traducció de texts i la lectura de traduccions de fragments d'autors llatins que es realitzaran al llarg del curs, permetran una selecció de texts que permetin una reflexió sobre temes de:

L'educació per a la convivència i la pau.

Lectura de texts de Sèneca sobre el respecte a la persona.

El Dret Romà com a origen dels drets contemporanis. El dret escrit com element igualador de tots els ciutadans davant les lleis. Les lleis com a protectores dels drets dels ciutadans.

La lectura del "Primer Discurs contra Verres" de Ciceró com exemple de la lluita dels ciutadans davant el tribunal per defensar-se dels abusos de poder del governador de Sicília.

Fragment de "De Bello Gallico" per conèixer els costums dels diversos pobles que habitaven la Gàl·lia.

"L'Eneida" de Virgili servirà per a reflexionar sobre l'emigració dels pobles a l'antiguitat. Causes, circumstàncies, intercanvis de cultura, enriquiment per part de tots...

"La conjuració de Catilina" de Sal·lusti per a reflexionar sobre el respecte a l'autoritat legalment establerta.

Educació per a la salut.

Texts d'algunes receptes d'Apici que permetin valorar els elements bàsics de la dieta mediterrània.

3.5.13. MESURES QUE SERVEIXEN PER CONCRETAR L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

El departament atindrà els alumnes tenint en compte les seves diferències personals. Si es presenta la necessitat, s'adaptaran els continguts, exercicis, materials, formes d'agrupament, etc. a les possibilitats reals de l'alumne/a, procurant en tot moment que pugui assolir els objectius i els continguts mínims programats per a la resta de companys, seguint sempre el procediment indicat en el Projecte Curricular del Centre.

3.5.14. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS PREVISTES PEL DEPARTAMENT.

Sempre que sigui possible, els Departaments de Llatí i de Ciències Socials organitzaran una una sortida per el cas històric de Palma, seguint el rastre de la ciutat romana, i visitaran el Museu de Mallorca de Palma amb els alumnes de Llatí II, d'Història de l'Art i de Història i

Cultura de les Illes Balears. La data d'aquesta activitat s'haurà de consensuar entre els departaments implicats.

Assistirem al Festival Juvenil Europeu de Teatre Grecollatí que es ve celebrant els darrers anys.

El Departament es reserva alguna altra sortida o activitat extraescolar en el cas de sorgir durant el curs alguna proposta cultural relacionada amb el món clàssic (teatre, cinema, exposicions, etc.)

3.6. PROGRAMACIÓ DE GREC II: SEGON DE BATXILLERAT.

3.6.1.- OBJECTIUS GENERALS.

D'acord amb el RD 3474/2000, de 29 de desembre, en el qual s'estableixen les ensenyances mínimes de batxillerat, els objectius generals d'aquesta matèria han de contribuir que els alumnes assumeixin les següents capacitats:

- Conèixer la llengua grega en els seus aspectes fonètic, morfològic, sintàctic i lèxic per poder accedir a la interpretació i traducció de texts d'una complexitat progressiva.
- Reflexionar sobre els elements fonamentals de les llengües i les seves mútues influències en l'espai i el temps, per familiaritzar-se amb elements de la llengua grega que facilitin la comprensió oral i escrita de la pròpia llengua i de les llengües modernes.
- Dominar amb més facilitat el lèxic científic i tècnic de les llengües d'ús a partir del vocabulari grec.
- Interpretar texts de distints tipus, traduïts i originals, per introduir-se en el coneixement dels diferents gèneres literaris, comprenent la seva estructura i el pensament que hi és present, amb actitud crítica davant el món grec i el món actual.
- Buscar i indagar en fonts d'informació i documents variats, a fi d'obtenir dades rellevants per al coneixement de la llengua, la història i la cultura estudiades.
- Descobrir la mitologia grega i valorar-ne la pervivència en les diferents manifestacions artístiques del món occidental.
- Apreciar els valors principals i més característics establerts per la societat grega, convertits en patrimoni universal, identificant-hi les fonts d'on procedeixen formes de pensar del món actual, mitjançant el comentari de texts grecs.
- Desenvolupar el sentiment de pertinença a la unitat política, social i cultural que representa Europa, la base de la qual es troba en el món grec, amb actituds de tolerància i respecte cap als seus diferents pobles i els d'altres zones del món.

3.6.2. CONTINGUTS DISTRIBUÏTS TEMPORALMENT.

PRIMERA AVALUACIÓ.

Encara que els alumnes ja tenen coneixements de grec del curs anterior, és útil començar des del principi repassant els coneixements del curs anterior.

La llengua grega.

Aprofundiment en la interrelació de l'indoeuropeu, el grec i la llengua materna.

Els dialectes grecs.

Regles fonètiques del grec.

Ampliació de coneixements en la transcripció i transliteració del grec a la llengua pròpia.

Morfologia i sintaxi del grec.

DC020201-0

Aprofundiment en sintaxi de l'oració simple: sintaxi casual i preposicional. Comparació amb les llengües modernes.

Repàs de la flexió nominal. Formes menys usals i irregulars: substantius i adjectius, graus de comparació. Pronoms personals, possessius, demostratius, relatius, interrogatius i indefinits.

Valors dels temps i modes verbals. Repàs de la flexió verbal: verbs temàtics i atemàtics. Morfologia i sintaxi dels temps del tema de present: indicatiu, participi i infinitiu.

Els texts grecs i la seva interpretació.

Aprofundiment en les tècniques i la pràctica de la traducció.

El lèxic grec.

Ampliació del vocabulari adquirit a primer curs.

La literatura grega.

Transmissió de la literatura grega.

SEGONA AVALUACIÓ.

Morfologia i sintaxi del grec.

Morfologia i sintaxi dels temps dels temes de futur, aorist i perfet: indicatiu, participi i infinitiu.

Verbs polirizes.

Els texts grecs i la seva interpretació.

Normes d'us del diccionari.

Comentari de texts grecs originals i de la ideologia que hi reflecteixen.

El lèxic grec.

Estudi de les arrels gregues més productives en la formació de paraules en les llengües modernes.

La literatura grega.

Pervivència de la mitologia grega en la literatura occidental i especialment en la literatura catalana.

Aprofundiment sistemàtic en els gèneres literaris grecs mitjançant texts originals i traduïts: Èpica i tragèdia.

Influència de la literatura grega en les literatures occidentals.

TERCERA AVALUACIÓ.

Morfologia i sintaxi del grec.

Morfologia i sintaxi dels modes subjuntiu i optatiu.
Proposicions subordinades amb conjuncions.
Revisió de la subordinació: adjectives, substantives i adverbials.

Els textos grecs i la seva interpretació.

Comentari de textos grecs originals i de la ideologia que hi reflecteixen.

El lèxic grec.

Aprofundiment en l'estudi etimològic de la llengua pròpia, quant al llenguatge quotidià i el lèxic científic, tècnic, filosòfic i literari.

La literatura grega.

Aprofundiment sistemàtic en els gèneres literaris grecs mitjançant texts originals i traduïts: Comèdia i història
Aportació de Grècia a la història de la ciència.

3.6.3.- METODOLOGIA.

Com en tot aprenentatge de llengües, se seguirà una metodologia activa. Les activitats bàsiques d'aquest curs seran l'anàlisi sintàctica i la traducció practicades diàriament, sobre texts originals, sempre que sigui possible, o sobre frases i texts adaptats.

Per tal d'avançar en la comprensió integral dels texts proposats, serà necessari alternar la pràctica de la traducció amb exercicis concrets encaminats a ampliar i aprofundir els coneixements morfològics, sintàctics i lèxics adquirits durant el primer curs. Per tant es proposaran exercicis de declinació, de conjugació, d'identificació de formes, de concordança, etc., i s'estudiaran les principals lleis d'evolució fonètica del grec a les llengües modernes amb exercicis d'etimologia. Tots els exercicis seran comentats a classe amb tots els alumnes del grup i posteriorment corregits per la professora.

A partir de la segona avaluació s'iniciarà l'alumnat en la tècnica del comentari de text. Amb aquest motiu, els alumnes aprendran a situar el fragment proposat en el conjunt de l'obra de l'autor; atendre les característiques del seu vocabulari, morfologia, sintaxi, etc.; i treure conclusions del conjunt. Per això serà aconsellable conèixer alguns aspectes de la biografia i de l'obra de l'autor.

Per a l'estudi dels temes culturals s'aprofitaran els documents i el material disponible a les biblioteques del centre i del Departament.

3.6.4.- MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS.

Els alumnes continuaran utilitzant el material didàctic adquirit el curs passat més un diccionari.

Serà imprescindible un quadern de pràctiques perquè l'alumne/a realitzi els exercicis proposats.

El departament proporcionarà altre tipus de material: llibres de consulta, mapes, material audiovisual i/o fotocòpies amb explicacions o exercicis complementaris, sobretot, pel que fa als temes de cultura grega.

3.6.5.- PROCEDIMENTS I SISTEMES D'AVALUACIÓ DE L'APRENTATGE.

L'avaluació ha de tenir les mateixes característiques descrites per a Llatí I, en qualsevol cas es tendran particularment en compte l'observació de l'actitud i la participació en la classe de l'alumnat, la revisió, correcció i comentari diaris de les activitats encomanades i les proves escrites mensuals, amb un mínim de tres per avaluació.

Com a conseqüència de l'aplicació de l'avaluació contínua, no es realitzaran controls de recuperació especials durant el mateix curs. Es considerarà que l'alumne/a que hagi suspès alguna prova recupera la matèria suspesa en aprovar els examens acumulatius següents. D'aquesta manera, l'alumne/a que aprovi la darrera avaluació recuperarà les avaluacions anteriors, si les tenia suspeses, i aprovarà el curs.

Cas que un/a alumne/a suspengui únicament la darrera avaluació, podrà recuperar-la aollint-se a un examen final de recuperació el mes de maig.

Si algun alumne no aprova el curs en convocatòria ordinària, disposarà d'una última convocatòria extraordinària el mes de setembre.

3.6.6.- CRITERIS D'AVALUACIÓ.

En tot cas, l'avaluació tindrà en compte els criteris següents:

La llengua grega. Morfologia i sintaxi.

Manejar amb facilitat les regles que regeixen els canvis fonètics del grec, interessant-se per la investigació dels fenòmens lingüístics.

Transcriure amb exactitud termes grecs més específics.

Identificar en texts originals grecs els elements morfosintàctics imprescindibles per interpretar-los.

Anàlitzar sintàcticament texts més complexos per traduir-los posteriorment.

Es comprovarà si l'alumnat coneix les formes irregulars de la morfologia nominal i si domina la morfologia verbal diferenciant els temes de la conjugació regular i d'alguns verbs atemàtics, com també els règims de preposicions i preverbis.

S'avaluarà el domini de la sintaxi de les oracions subordinades, els nexes que les introdueixen i els temps i modes que els corresponen, comparant-les amb les equivalents en la llengua materna.

Els texts grecs i la seva interpretació.

Traduir i comentar texts grecs amb l'ajut del diccionari i comprendre'n el sentit general.

L'alumnat demostrarà amb aquest criteri que maneja el diccionari coneixent la seva estructura i organització i la seva capacitat per traduir correctament a la llengua materna, respectant al màxim tant la forma com el contingut del text original.

El lèxic grec.

Relacionar termes que siguin origen d'hel·lenismes moderns, en texts grecs, i identificar les arrels gregues més productives al català.
Comparar paraules d'origen grecollatí en diverses llengües modernes.

Aquest criteri se centra en l'enriquiment del vocabulari de l'alumnat i el desenvolupament de la seva capacitat d'abstracció, identificant els prefixos i els sufixos grecollatins més usuals. També es valorarà la seva capacitat de deducció per formar lèxic a partir d'elements donats. Es verificarà el domini d'un lèxic bàsic de les llengües modernes estudiades per l'alumnat.

La literatura grega.

Realitzar comentaris sobre la forma i els conceptes des del punt de vista literari o historicocultural d'un text grec, original o traduït.
Identificar en fragments d'obres gregues els temes i trets característics de cadascun dels gèneres literaris grecs.
Reconèixer en fragments d'obres literàries modernes la pervivència dels gèneres literaris grecs.

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per comprendre l'estructura d'un text, identificant-hi les idees principals i les secundàries, el pensament i les creences dels grecs i l'actitud crítica que manifesta envers els valors de la civilització grega i la seva pervivència.
Es pretén avaluar si l'alumnat és capaç de distingir els trets diferencials dels principals gèneres literaris, tant des de l'aspecte formal com des del conceptual.
L'alumnat haurà d'identificar els temes i els trets més característics de la literatura grega en texts literaris de les literatures que ha estudiat, valorant el llegat literari grec com a font d'inspiració de nombroses obres artístiques.

Elaborar treballs senzills sobre aspectes integrats en els continguts del curs, manejant fonts de diversa índole, insistint en l'interès pel món clàssic per comprendre millor el present.

Aquest criteri comprovarà la creativitat de l'alumnat en la recerca i sistematització de la informació, com també el grau de correcció en l'expressió oral i escrita.

3.6.7.- CRITERIS DE QUALIFICACIÓ.

Per aprovar cada avaluació serà necessari haver fet regularment les activitats de classe i que la mitjana de les notes obtingudes en els diferents controls realitzats sigui igual o superior a 5. Aquesta nota es podrà ajustar en funció del progrés ascendent o descendent de cada alumne, tenint en compte la nota de l'última prova escrita, ja que en ella es valoraran els coneixements

acumulats durant el trimestre. Per a l'avaluació final, es procedirà de la mateixa manera, i es valorarà l'evolució de cada alumne/a al llarg del curs.

La freqüència de les proves escrites anirà augmentant al llarg del curs, des d'un mínim d'una prova mensual fins a una prova quinzenal. Cada una d'aquestes proves tindrà la mateixa estructura de l'examen de selectivitat: exercici d'anàlisi sintàctica i traducció d'un text original d'un prosista d'època clàssica (60% del valor total de la prova) i qüestions de morfologia, etimologia, mitologia i/o literatura relacionades amb el text proposat (40% del valor total). Les proves tendran un valor màxim de 10 punts i la penalització per cada error de morfologia, sintaxi i/o traducció serà proporcional a la seva gravetat, fins arribar a la puntuació màxima establerta per a cada exercici.

3.6.8.- MÍNIMS EXIGIBLES A CADA CURS.

D'acord amb el RD 3474/2000, de 29 de desembre els continguts mínims exigibles són:

La llengua grega.

Interrelació de l'indoeuropeu, el grec i la llengua materna.

Els dialectes grecs.

Regles fonètiques del grec.

Ampliació de coneixements en la transcripció i transliteració del grec a la llengua pròpia.

Morfologia i sintaxi del grec.

Flexió nominal i verbal.

Sintaxi de les oracions simples i compostes. Proposicions coordinades i subordinades adjectives, substantives i adverbials. Comparació amb les llengües modernes.

Els texts grecs i la seva interpretació.

Aprofundiment en les tècniques i la pràctica de la traducció.

Comentari de texts grecs originals i de la ideologia que hi reflecteixen.

El lèxic grec.

Estudi de les arrels gregues més productives en la formació de paraules en les llengües modernes.

Aprofundiment en l'estudi etimològic de la llengua pròpia, quant al llenguatge quotidià i el lèxic científic, tècnic, filosòfic i literari.

La literatura grega.

Els gèneres literaris grecs i la seva influència de la literatura grega en les literatures occidentals.

Pervivència de la mitologia grega en la literatura occidental i especialment en la literatura catalana.

Aportació de Grècia a la història de la ciència.

3.6.9.- CRITERIS DE PROMOCIÓ.

Promocionaran els alumnes amb avaluació positiva, és a dir, aquells que hagin obtingut una qualificació igual o superior a 5 en acabar el curs.

3.6.10.- ACTIVITATS DE RECUPERACIÓ PER A L'ALUMNAT AMB ASSIGNATURES PENDENTS I LES ACTIVITATS DE REFORÇ PREVISTES.

No hi ha alumnes amb aquesta matèria pendent del curs anterior.

3.6.11.- CRITERIS PER A L'ELABORACIÓ DE LES ADAPTACIONS CURRICULARS INDIVIDUALS.

El departament atindrà els alumnes tenint en compte les seves diferències personals. Si es presenta la necessitat, es realitzaran les adaptacions curriculars individuals necessàries per adaptar el currículum programat a l'alumne o alumnes que les precisin. Aquestes ACIS seguiran el procediment indicat en el Projecte Curricular del Centre.

Les adaptacions s'elaboraran a partir de les mancances personals indicades a l'informe psicopedagògic de l'alumne/a. Sobre els objectius mínims programats a l'assignatura, s'adaptaran els continguts, exercicis, materials, formes d'agrupament, etc. a les possibilitats reals de l'alumne/a, procurant en tot moment que pugui assolir els objectius i els continguts programats per a la resta de companys.

3.6.12.- CONCRECIÓ DE LES ORIENTACIONS PER A LA INCLUSIÓ DELS TEMES TRANSVERSALS EN L'ENSENYAMENT.

S'aprofundiran els temes transversals tractats a Grec I de 1r de batxillerat.

3.6.13.- MESURES QUE SERVEIXEN PER A CONCRETAR L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

El departament atindrà els alumnes tenint en compte les seves diferències personals. Si es presenta la necessitat, s'adaptaran els continguts, exercicis, materials, formes d'agrupament, etc. a les possibilitats reals de l'alumne/a, procurant en tot moment que pugui assolir els objectius i els continguts mínims programats per a la resta de companys, seguint sempre el procediment indicat en el Projecte Curricular del Centre.

3.6.14.- ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS PREVISTES PEL DEPARTAMENT.

Les activitats extracurriculars proposades per als alumnes de Grec II seran les mateixes que s'han descrit per als alumnes de Llatí II.

Aquesta programació ha estat aprovada pel Departament de Llengües i Cultura Clàssiques en la reunió ordinària del Departament de dimarts dia 28 d'octubre.

Palma, 28 d'octubre de 2008

Sg. Francesca Pradas Llobera

Sg. Mª Ángeles Sánchez Riobos